

DIALOOG LAB

Het spel van de dialogische communicatie-ethiek

DIACOMET

UNIVERSITY OF TARTU

DIALOOG LAB

Het spel van de dialogische communicatie-ethiek

Project: "Fostering capacity building for civic resilience and participation: Dialogic communication ethics and accountability"

DIACOMET's board game "Dialogue Lab" has received funding from the European Union's Horizon Europe research and innovation programme under grant agreement No. 101094816.

The views and opinions expressed in this document are solely those of the authors and do not necessarily reflect the views of the European Union or the European Research Executive Agency. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

Auteurs

Concept van het spel en methodologie: Halliki Harro-Loit, Mari-Liisa Parder, Marten Juurik (Centre for Ethics, University of Tartu)

Werkgroep voor de ontwikkeling van casussen: Tobias Pilv, Kaisa-Maris Hagel, Kertu Rajando, Laura Lilles-Heinsar, Triin Paaver (Centre for Ethics, University of Tartu)

Bijdragen van DIACOMET-partners aan de ontwikkeling van de cases: Kristina Juraitė (VMU), Mari-Liisa Parder (UTARTU), Eglė Gerulaitienė (VMU), Inesa Bunevičienė (VMU), Halliki Harro-Loit (UTARTU), Christina Krakovsky (OEAW), Marina Lindmeyr (OEAW), Elina Tolonen (TAU), Heikki Heikkilä (TAU), Marko Milosavljević (UL), Romana Biljak Gerjevič (UL), Rijk van den Broek (HU), Bessie Slagt (HU), Sophie Duvécot (HU), Erik Uszkiewicz (HES), Eszter Hadnagy (HES), Laura Amigo (USI)

Foto op de omslag en avatarontwerpen: Britten Dortmans

Redactie: Mari-Liisa Parder, Laura Lilles-Heinsar

Taalredactie: Jaq Greenspon (VMU)

Formulering van de principes voor dialoogondersteunende communicatie: Halliki Harro-Loit, Epp Lauk, Maren Juurik, Mari-Liisa Parder, Tobias Eberwein, Marie Rathmann

Proeflezen: Kertu Rajando, Carmen Helene Raudmets, Tobias Pilv, Kaisa-Maris Hagel, Triin Paaver, Laura Lilles-Heinsar

Ontwerp en opmaak: Kertu Rajando

ISBN 978-9985-4-1508-5 (PDF)

ISBN 978-9985-4-1505-4 (gedrukt)

Uitgever: Centre for Ethics, University of Tartu

© University of Tartu, 2026

Inhoudsopgave

Introductie	3
Instructies voor het bordspel	7
Demozaken ter introductie.....	9
BOEK 1: Casussen voor journalisten en communicatiespecialisten.....	15
BOEK 2: Casussen voor vertegenwoordigers van organisaties.....	34
BOEK 3: Casussen voor het hoger onderwijs	53
BOEK 4: Casussen voor scholen.....	72
Feedback.....	91
De betekenis van kleurencombinaties	94
Principes voor dialoogondersteunende communicatie.....	96

Afkortingen van de partnerorganisaties van DIACOMET:

UTARTU University of Tartu (EE)

OEAW Austrian Academy of Sciences (AT)

TAU Tampere University (FI)

UL University of Ljubljana (SI)

HU Hogeschool Utrecht (NL)

HES Hungarian Europe Society (HU)

USI Università della Svizzera italiana (CH)

VMU Vytautas Magnus University (LT, coordinator)

Introductie

Dialogue Lab

Het doel van het spel is om bewustwording te creëren over de ethische aspecten van het gesprek in het publieke debat.

Wanneer en waarom is dialoog nodig?

Een goed publiek debat is nodig om een cultuur van discussie en participatie te bevorderen, en om gezonde relaties te onderhouden – binnen gezinnen, beroepsgroepen, organisaties en de samenleving, maar ook tussen landen. Dat vraagt om dialogische communicatie, goede communicatie tussen mensen. Maar wat houdt dat in?

Dialogische communicatie is vooral nodig wanneer het doel van de communicatie is om begrepen (erkend) te worden, te beraadslagen, te debatteren, overeenkomsten te bereiken, samen te werken, feedback te geven en te ontvangen, en relaties op te bouwen en te ontwikkelen.

Dialogische communicatie is niet voor elke situatie geschikt. In een crisissituatie is bijvoorbeeld eerder duidelijke eenrichtingscommunicatie nodig, zodat mensen de situatie veilig (en met zo min mogelijk schade) kunnen doorstaan. In diverse leersituaties is er ook veel sprake van eenrichtingsinstructie, en dialoog is wellicht ook niet de meest voorkomende vorm tijdens informatiebijeenkomsten.

Normatieve kaders voor een goede discussiecultuur

Een normatieve benadering beantwoordt de vraag: hoe zou het moeten zijn? Met andere woorden, we moeten ons afvragen welke voorwaarden in de samenleving – via onderwijs, wetgeving, zelfregulering en cultuur – moeten worden gewaarborgd, zodat mensen gemotiveerd zijn om te streven naar een goede communicatiecultuur en dialoog. Om normen van goed en kwaad voor veel mensen begrijpelijk te maken, wordt meestal een code van *good practices* overeengekomen: waarden en principes die zijn vastgelegd in gedragscodes.

De ethiek van dialogische communicatie is daarom een overstijgend thema in de samenleving – het betreft alle beroepen, vakgebieden en de communicatie tussen groepen en individuen. Binnen het kader van DIACOMET hebben we zes gebieden van goede dialogische communicatie geformuleerd en de bijbehorende gedragsrichtlijnen (zie de bijlage aan het einde van dit boekje).

De ontwikkeling van een cultuur van dialogische communicatie-ethiek in de samenleving gaat uit van het idee dat individuen zowel over ethische als communicatieve competenties beschikken. Ethische competentie begint met het vermogen om ethische dimensies en keuzes te herkennen die in alledaagse situaties voorkomen. Het educatieve spel “Dialogue Lab” biedt de mogelijkheid om het vermogen te ontwikkelen om ethische dilemma’s in communicatie te herkennen en kritisch te reflecteren en te discussiëren over dergelijke

situaties in alledaagse contexten. Het spel ondersteunt ook de ontwikkeling van vaardigheden om ethische beslissingen te verwoorden en onderbouwen.

Wat houdt het spel in?

Het educatieve spel "Dialogue Lab" bestaat uit verhalen die zijn opgebouwd rond situaties uit het echte leven, soms gecombineerd met fictieve elementen, waarbij doorgaans twee of drie personages betrokken zijn. Elk verhaal wordt gepresenteerd vanuit het perspectief van twee personages die verschillende rollen vervullen, verschillende doelstellingen voor ogen hebben en over enigszins verschillende informatie over de situatie beschikken.

Een centraal thema van dialogische communicatie-ethiek is het vermogen om "je in de ander te verplaatsen." Dit helpt iemand te begrijpen dat niet alle relevante omstandigheden bekend zijn en dat het stellen van vragen voor een oordeel te vellen wellicht gepaster is. Vragen stellen is een constructieve gewoonte die veel communicatieconflicten kan voorkomen.

Het spel bestaat uit een aantal elementen. Het eerste element is dat het spel een structuur heeft van twee perspectieven. Zo ontwikkelt "Dialogue Lab" ook het vermogen van de speler om de behoeften van anderen in communicatieve situaties te herkennen.

Het tweede element bestaat uit vijf mogelijke reacties op de situatie die in het verhaal worden gepresenteerd vanuit het perspectief van een van de betrokken partijen.¹ In sommige casussen is het personage direct betrokken bij een communicatieconflict; in andere casussen is het een waarnemer die moet beslissen of en hoe (in welke mate, op welke manier en op welk moment) zij moet ingrijpen.

Voor de doeleinden van "Dialogue Lab" zijn deze vijf profielen opgesteld om keuzes en reacties te beschrijven die in de verhalen voorkomen.

Geen van de vijf reacties is volledig positief; ook schendt geen van de reacties expliciet de principes van communicatie-ethiek. De opties betreffen geen manipulatie, leugens of beledigend gedrag. In sommige verhalen kan een personage manipulatieve technieken gebruiken; in dergelijke casussen is het de bedoeling om spelers te helpen deze strategieën te herkennen en na te denken over de meest gepaste reactie. Veel mensen hebben situaties meegemaakt waarin ze, uren na een conflict, denken: "Dat had ik moeten zeggen...".

Het derde element van "Dialogue Lab" zijn de avatars, die centraal staan in het spel. De groep stelt via consensus een gedeelde avatar samen waarbij elk antwoord overeenkomt met een specifieke kleur. Elke avatar bestaat uit zes stukjes, die elk één beslissing

¹ De reacties zijn gebaseerd op vijf profielen die zijn ontwikkeld door het Centre for Ethics van de University of Tartu, elk gebaseerd op een specifieke morele theorie: de deontoloog, de utilist, de ethische egoïst, de relatiegerichte pragmaticus en de zorgethicus (zie beschrijvingen aan het einde van dit boekje).

vertegenwoordigen die tijdens het spel is genomen (drie situaties, elk met twee verhalen en in totaal zes beslissingen).

Elk stukje is genummerd, waardoor spelers kunnen nagaan welke kleuren ze individueel en gezamenlijk in specifieke situaties hebben gekozen. De groepsavatar kan grijze stukken bevatten, wat duidt op een gebrek aan consensus. Deze staan voor situaties waarin de keuzes op het gebied van communicatie-ethiek zo sterk uiteenliepen dat er geen consensus kon worden bereikt.

Het vierde en laatste element is feedback, waarbij de uitkomst van het spel wordt geanalyseerd op basis van welke kleuren (ethische keuzes) de avatar domineren en welke minder vertegenwoordigd zijn. Belangrijk is dat avatars geen individuele spelers uitbeelden; ze geven enkel aan welke communicatie-ethische keuzes dominant waren in de reacties van een bepaalde groep op de verhalen.

De avatarontwerper, Britten Dortmans, heeft de avatars ontworpen op basis van mythologische elementen en door de kenmerkende eigenschappen van elk type te visualiseren. Aan het einde van het boekje wordt bij elke typeomschrijving een afbeelding van de bijbehorende avatar getoond.

Avatars kunnen qua kleur divers zijn, of zelfs alle beschikbare kleuren bevatten. Dit duidt er vaak op dat spelers situationele ethische denkers zijn die elk geconstrueerd scenario als uniek beschouwen. Mogelijke interpretaties van de kleurenpaletten worden gegeven in het laatste deel van dit boekje.

Samenvattend heeft het educatieve spel "Dialogue Lab" als doel spelers te ondersteunen bij het herkennen van ethische keuzes in alledaagse communicatiesituaties, hen bewust te maken van hun communicatieve competenties en hen beter in staat te stellen de behoeften van anderen voor te stellen. De bordspelversie beoogt ook interpersoonlijke discussies op gang te brengen en te ondersteunen over wat er in de verhalen opvalt. Een dergelijke dialoog bevordert een diepgaande situationele analyse, omdat het luisteren naar anderen helpt om details aan het licht te brengen die je anders wellicht over het hoofd zou zien. Het bevordert ook het begrip van hoe verschillende individuen keuzes maken en rechtvaardigen.

Communicatie is als lucht: iedereen gebruikt het, maar het valt pas op wanneer effectieve communicatie ontbreekt en er conflicten ontstaan. Als er eenmaal een conflict is, wordt het vaak moeilijk om over de communicatie zelf te praten. Hoe vertel je een leidinggevende dat hij of zij niet heeft geluisterd, en dat dit je bereidheid om mee te werken heeft verminderd? Misschien herinnert hij of zij zich de interactie of de opmerkingen die voor ongemak zorgden niet meer, of de vergadering waarin hij of zij je reactie verkeerd interpreteerde.

De verhalen in het spel zijn opgesteld voor vier doelgroepen: journalisten en communicatieprofessionals; medewerkers van diverse organisaties; medewerkers en studenten in het hoger onderwijs; en medewerkers en leerlingen op scholen.

Professor Halliki Harro-Loit (Institute for Social Studies, University of Tartu)

Dr. Mari-Liisa Parder (Centrum voor Ethiek, University of Tartu)

Instructies voor het bordspel

Het spel kan worden gespeeld in groepen van 2 tot 6 deelnemers.

1. Lees het verhaal

Elke casus bevat twee perspectieven vanuit het standpunt van de personages – twee visies op hetzelfde verhaal, elk met een eigen dilemma. Lees eerst het perspectief dat aan het einde van de titel is gemarkeerd met 'I' en doorloop de volgende stappen voordat je verdergaat met het tweede perspectief ('(titel) II').

2. Neem een beslissing

Nadat je één perspectief van de casus hebt gelezen, bekijk je de gegeven antwoordopties en beslis je voor jezelf welke optie je voorkeur heeft. Er is niet één juist antwoord – elke optie is geïnspireerd door een ethische morele theorie. Verplaats jezelf in de situatie van het personage en kies wat jij zou doen.

Om je keuze te bevestigen, leg je het gekleurde fiche dat overeenkomt met je gekozen antwoord op het speelbord. Zorg ervoor dat de andere spelers de kleur die je hebt gekozen niet kunnen zien.

NB: Het doel van het verbergen van je keuze is om de invloed op andere spelers die hun beslissing nog niet hebben genomen zo klein mogelijk te houden. Anders zou een speler een dominante kleur binnen de groep kunnen zien en een keuze maken waar diegene het niet echt mee eens is, simpelweg om zich aan te passen.

3. Rechtvaardiging

Zodra alle spelers in het geheim hun beslissing hebben genomen en hun gekleurde fiches met de afbeelding naar beneden op tafel hebben gelegd, worden de kleuren tegelijkertijd onthuld. Alle spelers draaien hun fiches om en de fase van rechtvaardiging begint.

Elke speler moet uitleggen waarom hij of zij deze keuze heeft gemaakt. Het geven van een antwoord gaat met de klok mee. De lengte en de hoeveelheid details van de uitleg mogen door de speler zelf worden bepaald.

Tijdens deze fase is het essentieel dat wanneer een speler zijn beslissing uitlegt, de anderen aandachtig luisteren en de spreker uit laten praten. In de ethiek van dialogische communicatie is aandacht van groot belang – wees daarom respectvol en onderbreek niet. Nadat alle spelers hun antwoorden hebben gemotiveerd, volgt de discussiefase.

4. Discussie

De discussiefase is open en kent geen tijdslimiet. Spelers mogen elkaar om verduidelijking vragen, tegenargumenten geven, perspectieven vergelijken en in het algemeen discussiëren over de casus en de keuzemogelijkheden.

Het doel van deze fase is dat de groep tot een gezamenlijk besluit komt over welk antwoord de voorkeur heeft. De meerderheidsregel geldt hier niet; alle spelers moeten

het eens zijn over de keuze – er moet dus consensus worden bereikt. Als alle spelers het na overleg eens zijn over hetzelfde antwoord, wordt er een groepsfiguurtje in de kleur van het gekozen antwoord in het midden van het bord geplaatst. Als er geen consensus wordt bereikt, wordt er een grijs figuurtje in het midden geplaatst.

NB: Het niet bereiken van consensus (een grijs avatarstukje) betekent niet dat het is mislukt. Mensen reageren verschillend op situaties, en vaak hebben individuen fundamenteel verschillende oordelen over dezelfde situatie. Dit betekent niet dat dialoog tussen zulke individuen onmogelijk is. Integendeel, door middel van dialoog kan de groep tot de conclusie komen dat ze de situatie anders zouden oplossen, wat ook een acceptabel resultaat is.

5. Avatar

De groep bouwt haar eigen avatar.

Elk stuk van de avatar is genummerd en geeft de volgorde van de beslissingen aan. Een complete avatar bestaat uit zes stukken, wat overeenkomt met de lengte van één volledig spel (drie casussen met elk twee perspectieven). Aan het einde van een volledige spelronde is er dus één avatarstuk in het midden van het bord geplaatst.

6. Opnieuw beginnen

Nadat er een nieuw stuk aan de avatars is toegevoegd, keren jullie terug naar de eerste fase. Dit betekent dat jullie het tweede perspectief van de huidige casus lezen of het eerste perspectief van een nieuwe casus lezen.

7. Einde van het spel

Het spel eindigt wanneer de avatars volledig zijn opgebouwd. Tijdens één spel worden drie casussen gespeeld. Aangezien elke casus twee perspectieven heeft, worden de fasen in totaal zes keer doorlopen.

Als de avatar af is, kunnen spelers hun besluitvormingstypes analyseren en vergelijken aan de hand van de beschrijvingen aan het einde van het boekje.

Demozaken ter introductie

De reactie van een publiek figuur op kritiek en vrijheid van meningsuiting I

In een klein koninkrijk werd een dochter geboren in de koninklijke familie. De communicatiedienst van het paleis organiseerde de doopviering als een groots evenement waar veel belangrijke gasten bijeen zouden komen. **De koningin**, die wenste dat haar dochter zoveel mogelijk zegeningen zou ontvangen, wilde alle tovenaressen van het rijk uitnodigen. De koning verklaarde echter dat hij niet wilde dat de Maantovenares als gast op het feest zou verschijnen, omdat de Maantovenares de daden en beslissingen van de koning vaak in het openbaar hadden bekritiseerd en belachelijk gemaakt.

Wat zou jij doen als je de koningin was?

1. Ik zeg tegen de koning dat hij er rekening mee moet houden dat als iemand lijdt omdat hij een kritische mening uit, mensen misschien hun gedachten niet langer meer vrijelijk durven te uiten.
2. Ik zeg dat het gepast zou zijn om je persoonlijke belediging te slikken, want als publiek figuur moet je kritiek met meer waardigheid verdragen dan een gewone burger.
3. Ik zeg dat ik de ontevredenheid van de koning begrijp en dat ik hem steun.
4. Ik zeg dat ik zijn ongenoegen begrijp en vraag of hij heeft overwogen hoe het niet uitnodigen van de Maantovenares onze relaties met de gemeenschap van tovenaressen zou kunnen beïnvloeden.
5. Ik zeg dat het belangrijkste onze kleine dochter is, en omwille van haar moeten alle tovenaressen worden uitgenodigd, ongeacht wie we persoonlijk mogen of niet mogen.

De reactie van een publiek figuur op kritiek en vrijheid van meningsuiting II

Een verslaggever van de meest gelezen krant van het koninkrijk, die naar het kasteel was gekomen om verslag te doen van het ochtendbad van de kleine prinses, luisterde het gesprek tussen de koning en de koningin af. Helaas sprak de koning erg luid, terwijl de koningin zachtjes fluisterde. Zo hoorde de verslaggever dat de koning de **Maantovenares** niet wilde uitnodigen voor de feestelijkheden. De verslaggever sloop onmiddellijk weg en belde de **Maantovenares** om te vragen hoe zij zich voelde over het feit dat de koning haar niet wilde uitnodigen voor de viering.

Wat zou jij doen als je de Maantovenares was?

1. Ik zeg tegen de verslaggever dat het feit dat ik niet ben uitgenodigd laat zien dat als het bekritisieren van de koning betekent dat je wordt gecancelled, er geen vrijheid van meningsuiting is in het koninkrijk.
2. Ik zeg tegen de verslaggever dat het koningspaar ongetwijfeld zijn redenen heeft om iemand niet uit te nodigen, en ik spreek de hoop uit dat het publiek daar spoedig achter komt.
3. Ik zeg dat ik, aangezien niemand mij heeft geïnformeerd, nergens commentaar op zal geven.
4. Ik zeg tegen de verslaggever dat het koningspaar misschien nog niet weet dat ik van plan was de kleine een slaapspreuk te geven.
5. Ik zeg tegen de verslaggever dat de kleine prinses niet hoeft te lijden als ik niet ben uitgenodigd, dus ik zal haar toch een slaapspreuk sturen.

Hoe geef ik feedback? I

Sneeuwwitje woonde met zeven dwergen in een klein huisje in het bos. De taakverdeling was duidelijk: de dwergen werkten lange dagen in de diamantmijn en verkochten de edelstenen aan handelaars, waarmee ze geld verdienden voor de dagelijkse uitgaven. **Sneeuwwitje** kookte, maakte schoon, deed de was en stookte, indien nodig, de oven en de sauna op. Iedereen was tevreden met deze regeling – behalve Grumpy. Hij stond erop dat iedereen die in het huis woonde om de beurt alle klusjes zou doen. Volgens zijn idee moest Sneeuwwitje elke maandag in de mijn werken, terwijl een van de dwergen de huishoudelijke taken zou overnemen. Om Grumpy tevreden te stellen, volgden ze deze roulatie. Op maandag ging **Sneeuwwitje** naar de mijn om diamanten te delven, en kreeg Slaper de huishoudelijke taken toegewezen. Toen de mijnwerkers thuiskwamen, werden ze begroet door aangebrande macaroni, stapels ongewassen vaat, een koud huis en Slaper met brandwonden.

Wat zou jij doen als je Sneeuwwitje was?

1. Ik zeg tegen Grumpy dat de verandering die hij wilde niet werkte, omdat niet iedereen alle taken kan uitvoeren.
2. Ik zeg tegen Grumpy dat we in de toekomst een eerlijkere taakverdeling kunnen overwegen, maar dat hij nu eerst alle dwergen moet motiveren om de rommel op te ruimen.
3. Ik zeg dat Slaper snel iets eetbaars moet klaarmaken en daarna de keuken moet schoonmaken, want ik heb honger na een dag werken en wil morgen beginnen met een schone keuken.
4. Ik vertel Grumpy dat we dankzij dit experiment kunnen bespreken en uitzoeken hoe we de huishoudelijke taken in de toekomst beter kunnen verdelen, zodat iedereen tevreden is.
5. Ik stelde Grumpy voor dat hij met Slaper moet praten en vragen wat er is gebeurd en welke hulp hij nodig heeft om de taken beter aan te kunnen.

Hoe geef je feedback? II

De zeven dwergen en Sneeuwwitje konden **Grumpy's** voortdurende geklaag niet meer aan, dus besloten ze om op maandag een 'rolwisselings dag' te houden. Sneeuwwitje ging diamanten delven, terwijl de dwergen loten wie thuis zou blijven om schoon te maken, het fornuis te bedienen en te koken. Toevallig werd die rol aan Slaper toegewezen.

Slaper deed erg zijn best, maar terwijl hij pasta kookte, viel hij in slaap. Hij werd pas wakker toen het fornuis al aan stond, verbrandde zichzelf ernstig, vergat de oven voor te verwarmen en met zijn verbrande hand bleef ook de afwas ongewassen.

Wat zou jij doen als je Grumpy was?

1. Ik zeg tegen Slaper dat hij niet helemaal aan de verwachtingen heeft voldaan, en ik vraag hem welke opties of stappen hij ziet om de situatie te verbeteren.
2. Ik zeg dat het naar mijn mening eerlijk is als hij de kosten van de afhaalmaaltijd voor iedereen uit eigen zak betaalt; zodra ze geen honger meer hebben, zullen ze bereid zijn om de oven op te warmen en samen op te ruimen.
3. Ik zeg niets; ik kijk eerst hoe de anderen op de situatie reageren.
4. Ik zeg tegen Slaper dat we allebei een fout hebben gemaakt door te vergeten de wekker op de timer te zetten, aangezien we allemaal weten dat het probleem van Slaper is dat hij voortdurend oncontroleerbaar in slaap valt.
5. Ik zeg dat het huis intact is en dat het koken van een nieuwe portie pasta ook snel zal gaan, dus hij kan de rommel met de huishoudelijke taken gewoon als een les beschouwen.

Eerlijkheid en weloverwogen besluitvorming I

Nadat Doornroosje en het hele hof uit hun 100-jarige slaap waren ontwaakt, voerde de economisch adviseur van de koning een analyse uit en ontdekte dat veel diensten die mensen 100 jaar geleden leverden, nu goedkoper kunnen worden ingekocht of door robots kunnen worden uitgevoerd. In de afgelopen eeuw zijn verschillende inkomstenbronnen voor het koninkrijk verdwenen: de landbouw in de regio is uitgestorven en prachtig gedrukte boeken kunnen nu alleen nog onder de kostprijs worden verkocht. **De adviseur** presenteerde de volledige analyse aan de koning. De koning vroeg vervolgens hoe hij zijn levensstandaard kon handhaven.

Wat zou jij doen als je de adviseur van de koning was?

1. Ik zeg tegen de koning dat hij niet goed naar me heeft geluisterd en herhaal dat mijn analyse geen antwoord geeft op de vraag hoe de koning zijn levensstandaard kan handhaven.
2. Ik denk na over de samenvatting van de koning en vraag of het handhaven van zijn levensstandaard ook betekent dat de levensstandaard van het hele hof gehandhaafd moet blijven.
3. Ik vat samen door te zeggen dat de koning de uitgaven verder moet verminderen en nieuwe inkomstenbronnen moet vinden.
4. Ik zeg dat ik de bezorgdheid van de koning over de mogelijke achteruitgang van zijn levensstandaard begrijp en vraag welke kostenbesparende opties hij zelf ziet.
5. De adviseur stelt voor een nieuwe analyse uit te voeren om te bepalen wat de beste manier is om de levensstandaard van de koning te handhaven.

Eerlijkheid en weloverwogen besluitvorming II

Doornroosje ontwaakte uit haar 100-jarige slaap, en met haar het hele hof. Al snel ontdekte de oude koning dat de inkomstenbronnen van het koninkrijk in de loop van die 100 jaar waren geslonken. Hij beseftte dat hij de helft van het personeel aan het hof zou moeten ontslaan en de werkdruk van de overblijvers zou moeten verhogen om het paleis draaiende te houden.

De koning volgde een training voor ontslagen, waar hem werd geadviseerd dat de ontslagbrieven, onverwacht, in aanwezigheid van een advocaat aan de werknemers moesten worden overhandigd en dat de ontslagen snel moesten worden doorgevoerd, zodat de mensen geen tijd zouden hebben om zich te herstellen en hun rechten te doen gelden. **Doornroosje** hoorde over dit plan tijdens het avondmaal.

Wat zou jij doen als je Doornroosje was?

1. Ik vind dat de koning elke ontslagen persoon zijn dankbaarheid moet betuigen en hen een behoorlijke ontslagvergoeding moet betalen, en indien nodig een lening moet afsluiten om dit te dekken.
2. Ik stel voor de situatie in een breder forum te bespreken.
3. De ontslagen zijn de zorg van de koning als werkgever; ik kan persoonlijke bedankbrieven schrijven aan degenen die worden ontslagen.
4. Ik vraag de koning of hij erop voorbereid is dat mensen die hem al lange tijd hebben gediend vanwege dit gedrag misschien gaan haten.
5. Ik zeg de koning dat hij de situatie samen met de degenen die worden ontslagen moet bespreken; misschien zijn sommigen van hen bereid om met een verminderde werklust door te gaan.

BOEK 1: Casussen voor journalisten en communicatiespecialisten

Journalisten en communicatieprofessionals hanteren eigen ethische normen die zich in democratische samenlevingen de afgelopen decennia hebben ontwikkeld. Waarom kan kennis van dialogische communicatie-ethiek dan toch waardevol voor hen zijn?

Dialogische communicatie-ethiek reikt verder dan de professionele normen van de beroepsgroepen. Het stelt universele waarden centraal: actief luisteren, op bewijs gebaseerde argumentatie, en respectvolle interactie waarbij machtsverschillen zoveel mogelijk worden beperkt. Deze waarden zijn in beide beroepsgroepen toepasbaar.

Het DIACOMET-project heeft waarden en principes van dialogische communicatie-ethiek ontwikkeld. Samen vormen zij een normatief kader met richtlijnen voor het bereiken van positieve resultaten – zoals verbinding en het gevoel men zich gehoord en begrepen voelt – en het vermijden van negatieve resultaten – zoals het ontstaan van conflicten. Deze principes liggen niet vast; in de praktijk worden ze verder geïnterpreteerd en verfijnd.

In dit spel worden deze principes toegepast op korte verhalen, gebaseerd op praktijksituaties uit de verschillende landen die hebben deelgenomen aan dit project. De toepassing van de ethische principes bevindt zich vaak in een grijs gebied, waar eenvoudige antwoorden zeldzaam zijn en moeilijke keuzes onvermijdelijk zijn. Het spel nodigt uit tot discussie over precies deze vragen.

Een kind in de media I

Er wordt een onderwijsvernieuwing geïntroduceerd die gestandaardiseerde toetsen aan het einde van groep 5 verplicht. Op basis van de resultaten worden leerlingen per niveau ingedeeld in vakken voor het volgende schooljaar. De verandering heeft een mediadebat ontketend. Journalist Kate besluit de hervorming vanuit het perspectief van de kinderen te onderzoeken en bezoekt een achterstandswijk om hun mening te peilen. Ze zoekt contacten bij lokale school- en ouderraad en komt in contact met **Thomas**, de vader van een leerling uit groep 5. Kate legt uit dat ze de zorgen over de toetsen vanuit het perspectief van de leerlingen wil belichten en vraagt toestemming om **Thomas'** zoon te interviewen voor een tv-reportage.

Wat zou jij doen als je in de schoenen van Thomas stond?

1. Hoewel het belangrijk is om naar de mening van kinderen te luisteren, gebeurt dit te zelden in de media. Ik ga akkoord met het interview, maar vraag of ik het mag bekijken voordat het wordt uitgezonden.
2. Ik vind het goed dat kinderen in de media aan het woord komen, maar ik zou de journalist vragen om contact op te nemen met oudere leerlingen die meer ervaring hebben met gestandaardiseerde toetsen.
3. Ik zou zeggen dat als mijn kind een interview wil geven, ik geen reden heb om dat te weigeren.
4. Ik geef mijn toestemming op voorwaarde dat de journalist zowel mijn kind als een paar van zijn klasgenoten tegelijk interviewt en de telefoonnummers van andere ouders verstrekt.
5. Ik zal zeggen dat mijn kind alleen geïnterviewd mag worden in mijn aanwezigheid, omdat zo'n klein kind niet zelfstandig kan spreken over het onderwerp gestandaardiseerde toetsen.

Een kind in de media II

Laura is hoofdredacteur van een nationale nieuwsorganisatie. Er is een hervorming gaande waarbij aan het einde van elk schooljaar toetsen worden afgenomen om het niveau vast te stellen, waarna leerlingen op basis van de resultaten in niveaugroepen worden ingedeeld. De verandering heeft een debat in de media ontketend. Journaliste Kate wil het perspectief van de kinderen laten zien en bezoekt een achterstandswijk. Met toestemming van de vader interviewt ze zijn zoon uit groep 5. Op de vraag of hij weet wat een landelijke toets is, zegt het kind: "Ja." Gevraagd wat hij moet kunnen voor de toets, antwoordt hij: "Ik moet stil zijn." Kate vraagt **Laura** of de clip uitgezonden moet worden.

Wat zou jij in Laura's plaats doen?

1. Het publiek heeft recht op de waarheid. Het interview geeft een authentiek beeld van hoe een kind de toetsen voor het vaststellen van de norm begrijpt, en de ouder heeft toestemming gegeven.
2. Bij normbepalende toetsen moeten kinderen worden gehoord, en de hervormers moeten eraan worden herinnerd in wiens belang de hervorming wordt doorgevoerd.
3. De reactie van het kind trekt de aandacht, wat in elk geval belangrijk is.
4. Ik stel voor dat de journalist alleen het eerste deel van het interview gebruikt, aangezien kindervelzijnsorganisaties en media-ethici waarschijnlijk niet blij zullen zijn met de openbare verspreiding van een dergelijk interview.
5. De reactie van het kind kan hem in de ogen van veel kijkers dom doen overkomen. Ik sta de journalist niet toe dit interview te gebruiken.

Vergeten aantekeningen I

Tarmo, een jonge communicatiespecialist op staatsniveau, is betrokken bij een langlopend project dat lokale gemeenschappen raakt en dat op steeds meer weerstand stuit. Tijdens een gespannen vergadering uit Marta, een lokale inwonster, haar frustratie over het feit dat de staat opnieuw om hun mening vraagt. Ze herinnert zich een soortgelijke vergadering een jaar geleden, waar iemand aantekeningen maakte, en vraagt wat er met die feedback is gebeurd. **Tarmo** realiseert zich dat hij degene was die aantekeningen maakte, de input destijds waardeerde, maar geeft toe dat hij ze is vergeten ze vergat vanwege het hoge tempo van het project.

Wat zou jij in Tarmo's plaats doen?

1. Ik geef toe dat ik de feedback van vorig jaar ben vergeten en leg uit dat er fouten kunnen worden gemaakt omdat er verschillende gemeenschappen bij betrokken zijn.
2. Ik zou voorstellen om aan deze feedbackronde deel te nemen, zodat de kans het grootst is dat de feedback wordt verwerkt.
3. Ik zou zwijgen over wat er met de aantekeningen is gebeurd.
4. Ik zou de gemeenschap beloven dat als ze aan deze feedbackronde deelnemen, deze adequaat verwerkt zal worden.
5. Ik zou mijn fout toegeven dat ik de feedback van vorig jaar niet heb verwerkt. Vervolgens zou ik vragen of de gemeenschap iets aan de eerdere feedback wil toevoegen.

Vergeten aantekeningen II

De gemeenschap **van Marta** heeft te maken gehad met een langlopend project, en de frustratie neemt toe. Tijdens weer een verhitte vergadering vraagt **Marta** zich af waarom de overheid opnieuw naar hun mening vraagt. Ze herinnert zich een soortgelijke vergadering een jaar eerder, waar iemand aantekeningen maakte, en vraagt wat er met die feedback is gebeurd. De communicatiespecialist antwoordt dat de input wordt verwerkt en stelt voor om door te gaan met de huidige discussie.

Wat zou jij in Marta's plaats doen?

1. Ik zou vragen wie er vorig jaar aanwezig was en aantekeningen heeft gemaakt, zodat die persoon op zijn of haar nalatigheid kan worden aangesproken.
2. Ik zou de feedback van vorig jaar herhalen, in de hoop dat er deze keer wel naar geluisterd wordt.
3. Ik zou de rest van de discussie in stilte blijven zitten.
4. Ik zou om de contactgegevens van de leidinggevende van de communicatiespecialist vragen, zodat er op de feedback gereageerd kan worden.
5. Ik denk dat mijn gemeenschap wordt gebruikt om betrokkenheid te veinzen. Ik stel voor de discussie te beëindigen, omdat er geen gehoor wordt gegeven aan de feedback van de gemeenschap.

Waarheid of veiligheid? I

Villem, maatschappelijk werker in een jeugdcentrum, is niet betrokken bij de organisatie van de LGBTQ+-discussiebijeenkomsten, maar heeft gemerkt dat de intimidatie van deelnemers en organisatoren toeneemt. Op een dag ontvangt hij via Facebook een uitnodiging voor een protest dat door een populistische partij wordt georganiseerd en dat op hetzelfde tijdstip is gepland als het LGBTQ+-evenement. Het protest wakkert vijandigheid aan, waarbij sommigen zelfs voorstellen om het jeugdcentrum in brand te steken. **Villem** waarschuwt de organisatoren, die het evenement uitstellen maar ervoor kiezen de media niet in te lichten. **Villem** vraagt zich vervolgens af of hij zelf contact moet opnemen met de media.

Wat zou jij in Villem's plaats doen?

1. Ik zou geen contact opnemen met de media, omdat de veiligheid van het centrum mijn eerste prioriteit is en publiciteit die veiligheid in gevaar zou brengen. Ik zou echter wel contact opnemen met de autoriteiten.
2. Ik zou een anoniem bericht over het incident naar de nieuwszender sturen.
3. Ik zou niets doen, omdat ik geen banden heb met het evenement.
4. Ik zou een anoniem bericht over het incident naar de nieuwszender sturen, maar mijn collega's van tevoren op de hoogte brengen.
5. Ik zou me in een interview met de nieuwszender publiekelijk uitspreken tegen de populistische partij en het evenement dat zij hebben georganiseerd.

Waarheid of veiligheid? II

Andres, een journalist bij een nationale nieuwsorganisatie, komt erachter dat een jeugdcentrum een LGBTQ+-discussiebijeenkomst naar een geheime locatie moest verplaatsen vanwege bedreigingen van een populistische partij, waaronder oproepen om “alles in brand te steken”. Na de feiten te hebben geverifieerd, beschouwt **Andres** het verhaal als nationaal belangrijk. Hij aarzelt echter om het te publiceren, uit angst dat media-aandacht tot meer bedreigingen zou kunnen leiden en het jeugdcentrum en de deelnemers in groter gevaar zou brengen.

Wat zou jij doen in Andres' plaats doen?

1. Ik zou het verhaal niet publiceren, maar ik zou de autoriteiten op de hoogte brengen.
2. Ik zou het verhaal publiceren, maar gevoelige informatie (namen, tijdstip, locatie, enz.) weglaten.
3. Ik zou het verhaal met alle relevante details publiceren.
4. Ik zou het verhaal publiceren, maar gevoelige informatie weglaten. Ik zou ook aandringen op het nemen van juridische stappen tegen de daders.
5. Ik zou het verhaal niet publiceren, omdat de veiligheid van de deelnemers en het buurthuis belangrijker is.

De beroemde vechter I

Er is een verhit debat gaande in de mixed martial arts over de geschiktheid van een beroemde vechter vanwege zijn of haar geslacht. **John**, een amateurcoach, bekeek de kwestie aanvankelijk vanuit het perspectief van sportregels en eerlijkheid. Naarmate het debat ideologischer werd, merkte hij dat collega's de vechter ofwel volledig afwezen, ofwel streefden naar een evenwichtiger discussie. **John**, die bekend is in zijn gemeenschap, werd door een lokaal nieuwsmedium gevraagd om commentaar te geven, maar hij aarzelt vanwege het gepolariseerde karakter van het onderwerp.

Wat zou jij in Johns' plaats doen?

1. Ik zou de verslaggever laten weten dat ik geen interview wil geven. Ik ben niet gekwalificeerd om een mening te geven.
2. Ik zou het interview alleen accepteren als ik kan controleren hoe mijn uitspraken in het interview worden weergegeven.
3. Ik zou hun verzoek om een interview afwijzen, omdat ik niet bij deze situatie betrokken wil raken.
4. Ik zou het interview weigeren, maar enkele van mijn collega's met vergelijkbare expertise aanbevelen die een sterker standpunt over de kwestie innemen en wellicht bereid zijn een interview te geven.
5. Ik zou met de verslaggever van het nieuwsmedium spreken en het interview accepteren, waarin ik van plan ben de situatie uit te leggen en onterecht gegronde claims te weerleggen.

De beroemde vechter II

In de wereld van de mixed martial arts woedt een verhit debat over de deelnamegerechtigdheid van een beroemde vechter vanwege zijn of haar geslacht. Verslaggever **Clark** krijgt de opdracht om hierover een interview te regelen. Zich ervan bewust dat het aanwakkeren van het debat de belangstelling vergroot, interviewt **Clark** een amateur-MMA-coach die relevante opmerkingen maakt, maar ook kritische vragen stelt over de sportbond en het gebrek aan daadkracht waarmee deze de kwestie aanpakt. Later vraagt de coach of hij zijn meer controversiële uitspraken mag intrekken.

Wat zou jij doen als je in Clarks schoenen stond?

1. Ik zou weigeren om zijn uitspraken uit mijn artikel te schrappen, want na het geven van een interview moet de journalist onafhankelijke redactionele autonomie behouden over wat hij uit het interview gebruikt.
2. Ik leg de geïnterviewde uit dat als niemand de activiteiten van de sportbond durft aan te vechten, de sport eronder zal lijden.
3. Ik wil niet dat mijn bronnen de gevolgen ondervinden; ik laat de uitspraken weg.
4. Ik zou met de geïnterviewde afstemmen wat hij ingetrokken wil hebben en die uitspraken vervolgens weglaten.
5. Ik zou met de geïnterviewde praten en vragen of hij een nieuw interview wil geven.

Selectief redigeren? I

Tomas, een student media en communicatie, begint aan een stage bij een nationale redactie, enthousiast om onbevooroordeelde journalistiek te beoefenen. Al snel merkt hij echter dat de redacteur zijn reportages aanpast voordat ze worden uitgezonden, waarbij delen **die Tomas** als objectief beschouwt worden verwijderd en de inhoud wordt aangepast om aan een specifieke redactionele invalshoek te voldoen. Hierdoor krijgt **Tomas** het gevoel dat de nadruk meer ligt op het verhaal dan op waarheidsgetrouwe berichtgeving. Op een dag, wanneer **Tomas** opnieuw wordt geconfronteerd met een ingrijpende herschikking van zijn verhaal, vraagt hij zich af of hij iets moet zeggen.

Wat zou jij in Tomas' plaats doen?

1. Ik zou mijn leidinggevenden op de hoogte brengen en mijn afkeuring uitspreken over het aanpassen van mijn verhaal. Ik zou vragen of dit gebruikelijk is en of het vermeden kan worden.
2. Ik zou de redactie vragen om in de toekomst bij redactionele beslissingen over mijn werk te worden betrokken.
3. Ik zou niets doen, aangezien de beslissing over wat er gepubliceerd wordt niet aan mij is.
4. Ik zou de redactie om opheldering vragen over waarom ze het verhaal hebben gewijzigd, en of er iets was dat ik beter had kunnen doen.
5. Ik zou mijn persoonlijke excuses aanbieden aan de geïnterviewde die door de bewerkingen verkeerd werd voorgesteld op tv.

Selectieve montage? II

Tiina, een redacteur bij een nationale nieuwsredactie, is verantwoordelijk voor het inkorten van verhalen zodat ze binnen de zendtijd passen. Een nieuwe stagiair is begonnen met het indienen van boeiende maar te lange stukken die moeten worden bewerkt. Op een dag ontvangt **Tiina** een e-mail van de stagiair waarin hij zijn ontevredenheid over haar bewerkingen uit. Ze herinnert zich dat verschillende verhalen van de stagiair moesten worden ingekort vanwege onverwachte ontwikkelingen die zendtijd nodig hadden.

Wat zou jij in Tiina's plaats doen?

1. Ik zou antwoorden dat ik de kritiek weliswaar waardeer, maar dat deze toch ongegrond is, aangezien ik over expertise beschik die de stagiair mist.
2. Ik zou uitleggen waarom de bewerkingen zijn uitgevoerd en dat de stagiair met zijn leidinggevende moet overleggen als mijn uitleg niet acceptabel is.
3. Ik zou niet op de e-mail reageren, aangezien deze niet via de juiste kanalen is verstuurd, d.w.z. via mijn leidinggevenden.
4. Ik zou terugschrijven, uitleggen waarom de bewerkingen zijn aangebracht en aanbieden om advies te geven over het schrijven van toekomstige verhalen.
5. Ik zou terugschrijven en de stagiair uitnodigen om deel te nemen aan het redactieproces van zijn of haar artikelen.

De identiteit van de auteur I

Een goed geschreven, maatschappijkritisch artikel in de eerste persoon, ondertekend door Raimondo King, komt binnen in de inbox van cultuurjournaliste **Laura**. De auteur presenteert zichzelf als een jonge intellectueel. **Laura** vermoedt dat het een pseudoniem is, controleert eerdere publicaties en ontdekt dat de naam al vaker is verschenen. Ze redigeert en publiceert het stuk, dat positieve reacties krijgt.

Later die dag belt actrice Inna **Laura** op om te vertellen dat ze een online-interview heeft gehad met Raimondo King – zonder beeld – waarin hij vreemd specifieke vragen stelde die op een grondige culturele kennis duiden. Hij heeft haar het artikel ook niet ter beoordeling toegestuurd, waardoor ze als excentriek overkomt. **Laura** begint te vermoeden dat "Raimondo King" misschien een gezamenlijk pseudoniem is dat door meerdere auteurs wordt gebruikt.

Wat zou jij doen als je in Laura's schoenen stond?

1. Ik zou weigeren nog meer artikelen of interviews van Raimondo King te publiceren, omdat het gebruik van een pseudoniem misleidend is.
2. Ik zou een blogpost plaatsen over de mogelijkheid dat "Raimondo King" een pseudoniem is, wat het publiek zou kunnen helpen zich meer bewust te worden van relevante informatie.
3. Ik zou niets doen, aangezien het oplossen van kwesties rond de authenticiteit van auteurs niet de verantwoordelijkheid is van een individuele journalist.
4. Ik schrijf Raimondo King een e-mail waarin ik aangeef dat hij zijn motieven aan het publiek moet uitleggen, omdat pseudoniemen in het huidige AI-tijdperk ethisch niet aanvaardbaar zijn.
5. Ik breng de kwestie ter sprake tijdens een redactievergadering en stel dat alle journalisten vanwege AI zouden moeten weten wie er achter pseudonieme auteurs schuilgaat. Als de echte auteur niet bekend is, zou dat artikel automatisch moeten worden gediskwalificeerd.

De identiteit van de auteur II

Tom, hoofdredacteur van een culturele krant, weet dat zijn broer – een theatercriticus – deel uitmaakt van een kleine groep, waaronder een regeringsfunctionaris en een rechter, die soms onder het pseudoniem "Raimondo King" gezamenlijk maatschappijkritische artikelen schrijven. **Tom** weet niet precies wie de andere auteurs zijn. Zijn broer gebruikt het pseudoniem ook voor artikelen die hij alleen schrijft.

De groep beweert dat de virtuele identiteit lezers helpt zich te concentreren op ideeën in plaats van op auteurs. Tot nu toe zijn de artikelen goed ontvangen vanwege hun inzicht en welsprekendheid.

Nu heeft journaliste Laura haar bezorgdheid geuit over het publiceren van werk onder een pseudoniem zonder te weten wie erachter zit. De redactie is het daarmee eens en wacht op **Toms** beslissing.

Wat zou jij doen als je in Toms schoenen stond?

1. Ik zal de redactie alles vertellen wat ik weet over het pseudoniem en wie erbij betrokken zijn. Wij zijn verantwoordelijk voor wat we publiceren, en de redactie moet weten wie er achter de artikelen in onze krant zitten.
2. Ik stel voor om pseudoniemen per geval toe te staan. Bij maatschappijkritische artikelen zijn de inhoud en de boodschap belangrijker dan de identiteit van de auteur(s), die lezers er juist van kan weerhouden de inhoud objectief te beoordelen.
3. Ik zie hier echt geen probleem. Het gebruik van pseudoniemen is een aloude traditie en we hebben niet nog een beleid nodig over inhoud en publicatie.
4. Ik ben het eens met de andere leden van de redactie en stel een nieuw, strenger pseudoniemenbeleid voor binnen de redactie.
5. Ik stel voor dat we de wens van de auteur om anoniem te blijven respecteren – dat is tenslotte hun recht. Ik zal ons standpunt over pseudoniemen in het volgende hoofdartikel aan de lezers toelichten.

Een product promoten dat ik niet leuk vind? I

Matej, een populaire make-up influencer, staat voor een dilemma nadat hij een sponsorovereenkomst heeft getekend met een cosmeticamerk. Bij het testen van de producten ontdekt hij dat één item slecht ontworpen en van lage kwaliteit is – iets wat hij zelf niet zou aanbevelen of gebruiken. Tijdens een vergadering met het merk komt hij erachter dat dit product dat hij niet ziet zitten het belangrijkste item van de campagne is, waarvoor flink wat marketingbudget is uitgetrokken. Het merk staat erop dat het in zijn content wordt opgenomen en verzekert hem dat het alle vereiste tests heeft doorstaan. Ze spreken af om over een week weer bij elkaar te komen, in de verwachting dat Matej dan een concept van zijn promotiecontent heeft.

Wat zou jij doen als je in Matej's schoenen stond?

1. De waarheid vertellen en eerlijk zijn tegenover mijn volgers is een principe waar ik niet van afwijk. Ik kan geen onjuiste informatie delen.
2. Ik leg beleefd uit dat, in het belang van iedereen, het centrale product moet worden gewijzigd, aangezien het huidige product niet geschikt zou zijn voor mijn volgers. Op deze manier blijft het merk betrouwbaar voor mijn volgers.
3. Ik besluit het product toch in de promotie op te nemen. Ik erken dat het misschien niet helemaal aan mijn eigen voorkeuren voldoet, maar dat het voor anderen wel heel geschikt kan zijn. Zo behoud ik mijn relatie met de opdrachtgever, terwijl ik mijn publiek de kans geef om een eigen mening te vormen.
4. Tijdens de vergadering zal ik alleen praten over de producten die ik leuk vind. Ik ben bereid om de samenwerking voort te zetten met de voorwaarde dat ik de producten die ik echt leuk vond positief kan benadrukken, en ik probeer een compromis te vinden waarbij we ons richten op het creëren van content specifiek voor hen.
5. Ik ben alleen bereid om door te gaan met de samenwerking als ik volledig eerlijk kan zijn over mijn ervaring. Dat betekent dat ik de producten die ik echt leuk vond, benadruk en transparant ben over het product dat niet bij mij paste.

Een product promoten dat ik niet leuk vind? II

Kristi volgt make-up influencer Matej al meer dan drie jaar en heeft vaak producten gekocht die hij aanbeval, altijd met goede resultaten. Ze vertrouwt hem en beschouwt hem bijna als een vriend.

Onlangs promootte Matej een nieuwe make-uplijn in een post en een story, waarbij hij vooral één belangrijk product prees. Hoewel de post was gemarkeerd als een samenwerking, verklaarde Matej: "Het is een samenwerking, ja, maar ik heb er alleen mee ingestemd omdat dit product GOED is."

Kristi vertrouwde op zijn oordeel en bestelde het product voor de volle prijs. Toen ze het echter uitprobeerde, was ze teleurgesteld. Het had een sterke, goedkope geur en hoewel het geen irritatie veroorzaakte, voelde het onaangenaam aan bij gebruik.

Wat zou jij doen als je in Kristi's schoenen stond?

1. Ik zou Matej een bericht sturen en mijn teleurstelling over zijn laatste promotie uiten. Ik zou hem vragen om zijn toekomstige promoties eerlijker te beoordelen.
2. Ik zal mijn slechte ervaring delen in de reacties onder het bericht en de integriteit van de poster in twijfel trekken, in de hoop dat dit anderen helpt betere keuzes te maken.
3. Ik doe niets. Ik zie niet in dat mijn reactie iets zal veranderen en ik wil niet in discussie gaan met de vijandige reacties die ik dan zou krijgen.
4. Ik zou Matej persoonlijk aanschrijven om hem te waarschuwen dat fans het niet zouden waarderen als hij zijn principes verloochent. Ik zou echter geen openbare post plaatsen, omdat ik de vlam in de pan niet wil aanwakkeren.
5. Ik begrijp dat Matej misschien echt geloofde dat dit product goed was, of dat hij met bepaalde beperkingen moest werken in de campagne. Daarom kies ik ervoor om te zwijgen, om de maker van de content niet in verlegenheid te brengen.

Verhalen vertellen in documentaires I

Marc, een filmmaker die werkt aan een documentaire over gewone mensen die kleine maar betekenisvolle veranderingen doorvoeren, staat onder creatieve druk van collega's die pleiten voor meer dramatische inhoud om de kijkcijfers op te krikken. **Marc** hecht echter waarde aan de weergave van het gewone leven en wil de boodschap niet opofferen voor geld. Voordat de film uitkomt, biedt een grote bioscoopketen aan om hem te vertonen, maar staat erop de trailers zelf te produceren. **Marc** weet dat het bedrijf bekend staat om het maken van visueel aantrekkelijke maar simplistische trailers die het resultaat soms verdraaien.

Wat zou jij doen als je in Marc's schoenen stond?

1. Ik zou het aanbod afslaan. Ik wil mijn film niet uitbrengen met een misleidende trailer, die de bioscoopbezoekers in verwarring zou kunnen brengen.
2. Ik zou het aanbod aannemen zodat mensen mijn film kunnen zien. Als ik daarvoor mijn trailer moet opofferen, is dat het waard.
3. Ik zou het aanbod negeren en de trailer zelf maken. Ik vind mijn film te leuk om hem een misleidende trailer te geven.
4. Ik zou het aanbod aannemen, maar de gefilmde personen uitleggen dat, hoewel de trailer de film vereenvoudigt, hun ervaringen wel worden gepubliceerd en gepromoot.
5. Ik zou het aanbod afslaan, omdat het een oneerlijke weergave zou zijn van de mensen die in beeld zijn gebracht.

Verhalen vertellen in documentaires II

Joan staat aan het hoofd van het productiebedrijf achter de documentaire van Marc en houdt zich doorgaans afzijdig bij creatieve beslissingen. Ze moet er echter wel voor zorgen dat het bedrijf financieel levensvatbaar blijft. Een grote bioscoopketen biedt een genereuze deal aan om de film van Marc te vertonen, maar wil controle over de trailers. Marc aarzelt om die controle uit handen te geven en vraagt Joan om advies. **Joan** weet dat het bedrijf het financieel moeilijk heeft en dat het accepteren van de deal zou kunnen helpen om het bedrijf overeind te houden.

Wat zou jij doen als je in Joan's schoenen stond?

1. Ik vertel Marc dat ik op zijn oordeel vertrouw en laat de beslissing aan hem over. Ik vertel hem niets over de financiële moeilijkheden, omdat dat zijn beslissing zou beïnvloeden.
2. Ik zou Marc informeren over de financiële moeilijkheden waarmee het bedrijf kampt, in de hoop dat hij akkoord zou gaan met de deal.
3. Ik zou Marc aanraden de deal te accepteren als hij geen betere oplossing kan bedenken voor de betalingen van het bedrijf.
4. Ik zou voorstellen om de voorwaarden met het bedrijf te bespreken. Misschien is het mogelijk om een soort verlengd contract te ondertekenen, wat zelfs goed zou zijn voor Marc.
5. Ik zou aanbieden het besluitvormingsproces over te nemen, terwijl ik ervoor zorg dat ik zijn belangen bescherm. Op die manier zou Marc wat gemoedsrust kunnen krijgen.

Conflict op televisie I

Leena, een gepensioneerde politicologe, blijft actief in het publieke debat en pleit voor eerlijk beleid. Ze wordt uitgenodigd voor een live-tv-debat over een beleid dat ze goed kent, maar beseft al snel dat ze niet als deskundige is gecast, maar als vertegenwoordiger van de ouderen. **Leena** voelt zich beledigd omdat ze wordt gereduceerd tot haar leeftijd in plaats van erkend te worden om haar expertise. Ze staat voor een beslissing: moet ze de fout corrigeren of niet?

Wat zou jij doen in Leena's plaats?

1. Ik zou de fout corrigeren, omdat eerlijke communicatie het belangrijkste element van een debat is.
2. Ik zou de fout corrigeren, omdat dit tot een productiever gesprek leidt, aangezien ik dan mijn deskundige mening kan geven.
3. Ik zou de fout niet corrigeren, omdat ik niet slecht over wil komen op live-tv.
4. Ik zou de fout niet corrigeren, omdat ik de geloofwaardigheid van de presentator niet wil ondermijnen.
5. Ik zou de fout corrigeren, omdat spreken onder valse voorwendselen misleidend is voor de luisteraar van de show.

Conflict op de radio II

Kaisa, een tv-presentatrice bij een grote nieuwszender, werd gevraagd om een debat over een nieuw beleid te leiden. Ze stemde toe en bereidde zich grondig voor... althans, dat dacht ze. Toen de uitzending begon, stelde **Kaisa** alle deelnemers voor, maar toen ze Leena, een vertegenwoordiger van de ouderen, voorstelde, kreeg ze te maken met een confrontatie. Leena verklaarde dat ze verkeerd was voorgesteld, omdat ze als deskundige aan de uitzending had deelgenomen. Leena trok vervolgens de geloofwaardigheid van de nieuwszender in twijfel en zei: "Ik had geen hoge verwachtingen toen ik aan de uitzending begon, maar dit overtreft mijn verwachtingen. Absoluut schandalig!"

Wat zou jij doen in Kaisa's plaats?

1. Ik zou toegeven dat ik een fout heb gemaakt en mijn excuses aanbieden. Ik zou Leena echter vragen om vanaf nu wat respectvoller te zijn in de show.
2. Ik zou de fout rechtzetten door Leena zichzelf te laten voorstellen. Daarna zou ik een vraag stellen aan een andere deelnemer, wiens antwoord me hopelijk genoeg tijd zou geven om nieuwe vragen te bedenken voor Leena, de "expert".
3. Ik zou doorgaan met de show en geen aandacht besteden aan de uitbarsting. Ik zou ook proberen mijn producer te laten weten dat hij nieuwe vragen moet bedenken die ik aan Leena kan stellen.
4. Ik zou erkennen dat er een fout gemaakt kan zijn. Ik besluit haar meer tijd in de show te geven om haar deskundige mening te delen.
5. Ik zou mijn excuses aanbieden en Leena vragen of het gepast is om als deskundige over de ervaringen van ouderen te praten.

BOEK 2: Casussen voor vertegenwoordigers van organisaties

Een constructieve dialoog roept over het algemeen positieve emoties op: gehoord worden versterkt het gevoel onderdeel van een collectief te zijn. In de praktijk verkondigen organisaties termen als samenwerking en openheid vaak in missie- en visieverklaringen, zonder dat dat dit in de dagelijkse communicatie tot uiting komt – meestal niet uit kwade wil, maar omdat het ontbreken van dialoog onopgemerkt blijft. De principes van dialogische communicatie-ethiek helpen individuen om situaties beter te herkennen die om een bewuste communicatie-ethische keuze vragen.

Binnen organisaties hangt dialooggerichte communicatie sterk af van de openheid en motivatie van leidinggevenden. Zijn zij bereid kritische feedback te ontvangen, medewerkers daadwerkelijk te betrekken bij beslissingen, en ongewenste communicatie tijdens vergaderingen tegen te gaan? Luisteren, inclusie en gelijkwaardige communicatie vergen immers een voortdurende inspanning. De praktijksituaties in dit spel nodigen uit om hier verder over na te denken.

Burgeractivisme in het licht van vooroordelen I

Door lopende hervormingen is **Ruth** uitgegroeid tot een gemeenschapsactiviste, die een burgerinitiatief leidt om een essentiële lokale dienst te redden. Ze streeft ernaar een constructieve toon aan te houden, hoewel sommigen in de beweging een radicalere houding aannemen. Tijdens een vergadering met de hervormingsafdeling voegt een groep supporters zich bij hen. Voordat de sprekers kunnen beginnen, begint de aangesloten groep te fluiten en te schreeuwen.

Wat zou u doen als u in Ruths plaats was?

1. Het veroorzaken van onrust is onaanvaardbaar. Ik zal ingrijpen en eisen dat de fluiters en schreeuwers onmiddellijk stoppen met hun activiteiten. Indien nodig roep ik de beveiliging erbij.
2. Ik zal ingrijpen en mijn stem laten horen, en iedereen aansporen om beleefd te zijn tegen elkaar. Ik zal beloven dat iedereen die dat wil, op zijn beurt aan het woord zal komen.
3. Ik doe niets. Het omgaan met radicale actoren is de verantwoordelijkheid van degenen die de hervorming leiden.
4. Ik ga naar de hervormingsgroep, bied mijn excuses aan voor het gedrag van de leden van de gemeenschap en stel voor om de vergadering te verplaatsen naar een andere, kleinere ruimte.
5. Ik bied mijn excuses aan aan alle aanwezigen en stel voor dat de groep die zich heeft aangesloten eerst op een beleefde manier hun zorgen kan uiten.

Burgeractivisme in het licht van vooroordelen II

Vanwege een nationaal bezuinigingsbeleid moet instantie X uitleggen waarom het stopzetten van een lokale dienst leidt tot een betere kwaliteit van de voorzieningen in een nabijgelegen stad. **Anna** wordt gestuurd om het plan te presenteren en bereidt een toespraak voor met de titel *Kwaliteit of beschikbaarheid? Risico's en kansen*. Maar zodra ze begint, reageert het publiek met boos geschreeuw en gefluit.

Wat zou jij doen in Anna's plaats?

1. Onbeschoftheid mag niet worden getolereerd. Ik zou in het openbaar vragen of ik het goed heb begrepen dat ik ben uitgenodigd om te spreken op een informatiebijeenkomst of dat het een protestbijeenkomst is. Als het dat laatste is, ga ik onmiddellijk weg.
2. Ik zou de organisatoren in het openbaar vragen of ze de storende personen naar buiten kunnen begeleiden, zodat iedereen verder kan gaan met het programma.
3. Het heeft geen zin om door te gaan zoals gepland. Ik zal de aanwezigen via de microfoon uitleggen dat ik hier ben gekomen om eerlijk te spreken over de toekomst van de dienst – zowel de risico's als de kansen die daarmee gepaard gaan – maar dat het mij helaas onmogelijk is om dat te doen.
4. Ik zal mijn verhaal rustig vertellen, zodat mensen zelf kunnen beslissen naar wie ze willen luisteren. Ik zal de informatie doorgeven waar om gevraagd is en die ik, ondanks alles, zorgvuldig heb voorbereid.
5. Ik gebruik de microfoon en leg uit dat ik eerst wil luisteren naar de zorgen van de mensen die de dienst in hun buurt niet meer zouden krijgen. Ik vraag de organisator om de mensen de kans te geven om te spreken.

De fout van de nieuwe manager I

Brian, een expert maar nieuw in het management, wordt hoofd van een kleine eenheid van zeven. Een van de teamleden, Carmen, heeft uitgebreide ervaring met projectmanagement, maar een zware werkdruk en is niet direct betrokken bij het huidige project. Tijdens hun eerste vergadering vertelt ze **Brian** over haar werkdruk. Terwijl de organisatie het tussentijdse rapport opstelt, is **Brian** nog onbekend met de vereisten van het project. Vlak voor de indiening wordt een fout in de personeelskosten ontdekt en gecorrigeerd. Het team is gefrustreerd en vraagt zich af waarom **Brian** geen hulp van Carmen heeft gevraagd.

Wat zou u doen als u in Brians plaats was?

1. Ik zal mijn excuses aanbieden voor mijn fout en beloven dat ik voortaan rekening zal houden met de expertise van Carmen.
2. Ik zal het personeel van de afdeling tijdens een vergadering vertellen dat ik ga werken aan het in kaart brengen van de competenties van de medewerkers van de afdeling en het herverdelen van taken.
3. Ik zal de medewerkers vragen om suggesties te doen voordat we in de toekomst aan een project beginnen.
4. Ik vertel het personeel dat ik hun zorgen begrijp en stel voor om een prikbord te maken waar mensen om hulp kunnen vragen, wat de samenwerking zou kunnen verbeteren.
5. Ik zal tijdens een vergadering tegen de afdelingsmedewerkers zeggen dat ik het het belangrijkste vond om naar Carmen te luisteren, die me duidelijk maakte dat ze zich overweldigd voelde door het werk.

De fout van de nieuwe manager II

Brian, een expert maar nieuw in management, neemt de leiding over een kleine afdeling van zeven personen. Eén van de medewerkers, **Carmen**, heeft uitgebreide ervaring in projectmanagement, maar een zware werkdruk en is niet direct betrokken bij het huidige project. Ze laat Brian weten dat ze vanwege strakke deadlines slechts kort aanwezig kan zijn bij de teamvergadering. **Carmen** is zich ervan bewust dat de afdeling binnenkort een tussentijds rapport over een groot project moet indienen en dat Brian waarschijnlijk geen tijd zal hebben om zich in de inhoud ervan te verdiepen.

Wat zou u doen als u in de schoenen van Carmen stond?

1. Ik geef niemand advies totdat daar expliciet om wordt gevraagd.
2. Aangezien ik verwacht dat er problemen kunnen zijn met het tussentijdse rapport, zal ik collega's vertellen dat als ze mijn hulp nodig hebben, ik een manier zal vinden om advies te geven, maar zeker niet op het laatste moment.
3. Aangezien ik niet de leiding heb, is het mijn verantwoordelijkheid om alleen voor mijn eigen welzijn te zorgen terwijl ik het werk doe dat mij is toegewezen. Ik zal vermijden om extra taken op me te nemen, omdat ik dicht bij een burn-out zit.
4. Na de kennismakingsbijeenkomst stuur ik Brian een e-mail waarin ik kort mijn spijt betuig dat ik zo vroeg weg moest en toevoeg dat als Brian meer wil weten over mijn competentiegebieden, we zeker een geschikt moment zullen vinden voor een dergelijke bijeenkomst.
5. Ik zal me zorgen maken dat de nieuwe manager niet genoeg tijd zal hebben voor het project. Ik zal hem na de vergadering een e-mail sturen waarin ik zeg dat ik ervaring heb met soortgelijke projecten en dat ik zal proberen te helpen als hij mijn advies nodig heeft.

Bericht van een overheidsinstantie op een afgeschreven sociale media-platform I

Stephen, die op de PR-afdeling van een overheidsinstantie werkt, moet jongvolwassenen bereiken met informatie over de diensten van de instelling. Na onderzoek naar hun mediagewoonten ontdekt hij dat ze het grootste deel van hun tijd doorbrengen op sociale media-kanaal Y, dat bekendstaat om het verspreiden van desinformatie. Ambtenaren is daarom geadviseerd dit kanaal niet te gebruiken voor overheidscommunicatie.

Wat zou jij doen als je in Stephens schoenen stond?

1. Sociale mediakanalen waarvan niet bekend is welke informatie de algoritmen filteren en wiens belangen het kanaal dient, moeten worden vermeden.
2. De door de overheid vastgestelde veiligheidsregels zijn belangrijk, maar het is ook belangrijk om de doelgroep te informeren. Ik zal de boodschap omzetten in een meme en deze via zoveel mogelijk kanalen verspreiden.
3. Ik gebruik het kanaal om een heel kort bericht te sturen waarin ik geïnteresseerde jongeren uitnodig de website van onze instelling te bezoeken voor meer informatie.
4. Ik zal het dilemma aan mijn baas voorleggen en vragen welke waarde belangrijker is voor onze instelling: het niet gebruiken van verdachte sociale media of het op de meest directe manier bereiken van onze jongeren.
5. Het is mijn taak ervoor te zorgen dat jongeren kritisch zijn ten aanzien van het gebruik van sociale media. Ik zal een artikel schrijven over het dilemma van mijn morele keuze en dit verspreiden in de media en op de website van onze instelling.

Bericht van een overheidsinstantie op een veroordeeld sociale media-platform II

Oscar, een 19-jarige die kritisch staat tegenover de propaganda van grote sociale mediaplatforms, heeft als hobby een klein trainingsprogramma opgezet. Hij merkt dat het sociale mediakanaal Y, dat populair is onder zijn leeftijdsgenoten, een kort bericht van een overheidsinstantie heeft gedeeld over een hervorming met betrekking tot jongeren, waarin gebruikers worden doorverwezen naar de website van de instantie voor meer details.

Wat zou jij doen in Oscars plaats?

1. Ik doe niets, want iedereen heeft het recht om te beslissen waar hij zijn informatie verspreidt en welke kanalen hij gebruikt.
2. Ik schrijf een kritische opmerking in de openbare media om gebruikers te laten zien hoe zij en de overheidsinstanties propagandakanalen voeden en ondersteunen.
3. Ik doe niets, want de mening van één enkele criticus zal niets veranderen.
4. Ik zal een brief schrijven aan de overheidsinstantie en voorstellen dat ze, in plaats van hun boodschappen te verspreiden via het verdachte sociale media-kanaal Y, voor dit doel jongeren zoals ik zouden kunnen inzetten, die beschikken over netwerken onder leeftijdsgenoten.
5. Ik ga niets doen, want de mening van één enkele criticus zal niets veranderen. Ik zal dit geval toevoegen aan mijn verzameling voorbeelden, op basis waarvan ik een lezing zal voorbereiden over de veiligheidsrisico's die een overheidsinstantie met zich meebrengt, en deze verspreiden op een videoplatform.

De waarheid spreken tegen de macht I

Professor **Red**, die al lang kritisch staat tegenover de communicatiecultuur van de universiteit, heeft een patroon waargenomen waarbij afwijkende stemmen het zwijgen worden opgelegd. Tijdens informele bijeenkomsten delen collega's voorzichtig ervaringen over hoe ze worden ontmoedigd om kritische standpunten te uiten, wat professor **Red** verontrustend vindt in een instelling die de academische vrijheid hoort te hooghouden.

Nadat hij heeft vernomen dat het contract van een uitgesproken collega niet is verlengd, plaatst professor **Red** een bericht op de openbare mailinglijst, waarin hij zijn bezorgdheid uiteenzet (zonder namen te noemen) en oproept tot een faculteitsvergadering met de decaan. Tijdens de vergadering merkt professor **Red** dat de decaan steeds meer geïrriteerd raakt telkens wanneer hij het woord neemt.

Wat zou u doen in de plaats van professor Red?

1. Ik zou de zorgen bespreken waarover ik heb gepost. Het is de verantwoordelijkheid van de decaan om kritiek op zijn leiderschap en besluitvorming te accepteren.
2. Ik zal proberen de discussie in de richting van oplossingen te sturen en de kritiek op de decaan te verzachten.
3. Ik zou niets doen – de decaan heeft de kritiek verdiend en aangezien hij in deze situatie de leiding heeft, is het zijn verantwoordelijkheid om ermee om te gaan.
4. Ik maak me zorgen over de manier waarop de decaan reageert en stel voor dat we de discussies op een ander, geschikter moment voortzetten, zodat iedereen de kans krijgt om af te koelen.
5. Ik ben bang dat deze vergadering negatieve gevolgen kan hebben voor mijn collega als ik de decaan blijf bekritisieren. Ik zal stoppen met de kritiek en anderen de kans geven hun mening te geven.

De waarheid spreken tegen de macht II

Professor **Blue**, de decaan van de faculteit, worstelt met toenemende spanningen en kritiek op de universiteit. Er verschijnt een gedetailleerde brief op de mailinglijst van de faculteit, waarin wordt gewezen op fouten in het leiderschap en wordt gesuggereerd dat uitgesproken medewerkers het risico lopen hun baan te verliezen. De auteur van de brief – professor Red – roept op tot een faculteitsbrede vergadering en vraagt specifiek om de aanwezigheid van decaan **Blue**. De vergadering loopt hoog op en decaan **Blue** voelt zich in het openbaar aangevallen en vernederd.

Wat zou u doen als u in de plaats van decaan Blue was?

1. Het is mijn verantwoordelijkheid om te gaan zitten en te luisteren naar wat mijn collega's te zeggen hebben.
2. De vergadering is uit de hand gelopen, dus stel ik een korte pauze voor om de spanning te verminderen.
3. Ik verontschuldig me en zeg dat het me spijt als ze zich zo voelen, maar dat ik deze kritiek oneerlijk vind en de vergadering niet langer kan bijwonen.
4. Ik zal proberen een goed gezicht op te zetten en hun zorgen te begrijpen. Ik zal aanvullende vragen stellen om hun bezorgdheid te verduidelijken en een deel van de kritiek over te nemen.
5. Ik stel professor Red voor om een kleinere vergadering te houden en vraag hem ook de mensen uit te nodigen die volgens hem hun baan zijn kwijtgeraakt omdat ze de waarheid hebben gesproken.

Publiceren is respectloos? I

Nadat hij in Colombia zijn middelbare school had afgerond, nam de 19-jarige **Fernando** een baantje van zes maanden als oppas in een Europese hoofdstad om internationale ervaring op te doen. Als beginnende vlogger deelt hij momenten uit zijn dagelijks leven – zowel de goede als de slechte – op zijn kanaal '**Fernando** in Europe'. Zijn gastouders zijn op de hoogte van zijn content en zijn in verschillende video's te zien. In zijn nieuwste vlog kwamen ze tijdens het filmen geïrriteerd de kamer binnen en vroegen ze hem de keuken vaker schoon te maken. **Fernando** weet niet zeker of ze doorhadden dat hij aan het filmen was.

Wat zou jij doen als je in Fernando's schoenen stond?

1. Ik plaats de video, omdat mijn gastouders weten dat ik mijn authentieke ervaringen in Europa deel.
2. Ik bewerk de video en voeg mijn uitleg over de situatie toe.
3. Ik plaats de video zoals ik dat normaal gesproken zou doen. Ik ben hier voor een korte periode en publiciteit helpt bij mijn toekomstige plannen.
4. Ik laat de ouders de video zien en vraag of ze ermee instemmen dat de video wordt gepubliceerd.
5. Ik plaats de video niet. Ik wil niet dat mijn gastouders negatieve reacties krijgen.

Is publiceren respectloos? II

Lisa, 24, doet vrijwilligerswerk voor de kleine non-profitorganisatie 'Protect the Babysitters' en volgt verschillende influencers. Ze komt de video van Fernando tegen waarin zijn gastouders, die zich blijkbaar niet bewust zijn van de opnames, hem uitschelden omdat hij de keuken niet heeft schoongemaakt. **Lisa**, die zich inzet voor de rechten van babysitters, vindt de toon ongepast en merkt op dat schoonmaken geen onderdeel is van de taken van een babysitter. Hoewel Fernando's andere video's positief en boeiend lijken, vindt ze dat de toon van de ouder tegenover Fernando een grens overschrijdt en respectloos is tegenover de babysitter.

Wat zou jij doen in Lisa's plaats?

1. Ik neem contact op met Fernando en leg uit dat het gedrag van de ouders onaanvaardbaar is en bied aan om namens hem de sociale dienst in te schakelen.
2. Ik schrijf onder Fernando's video een openbare reactie waarin ik aangeef hoe verontrustend de video is en moedig Fernando en anderen aan om zich tegen dergelijk onrecht te verzetten. Ik vermeld ook mijn ngo die hulp kan bieden aan iedereen die dat nodig heeft.
3. Aangezien ik geen aanwijzingen zie dat het om een systematisch probleem gaat en Fernando niet hulpeloos lijkt in de situatie, doe ik niets.
4. Ik deel de video met activisten en contacten in mijn groep en vraag hen naar hun mening over de video en of we contact moeten opnemen met Fernando.
5. Ik schrijf Fernando privé en vraag hem of hij vragen heeft met betrekking tot de rechten van babysitters.

Autonomie of de financier tevredenstellen I

Savannah, een financier van een milieu ngo, woont weer een vergadering bij over een aanstaande campagne tegen klimaatverandering. De besluiteloosheid van het campagneteam heeft de voortgang echter tot stilstand gebracht. Bovendien heeft **Savannah** aanzienlijke bedragen in de campagne gestoken, zonder dat dit tot resultaten heeft geleid. Ze vindt de kwestie belangrijk en vraagt zich af of ze contact moet opnemen met de campagneleider om hen onder druk te zetten om resultaten te boeken.

Wat zou jij doen als je in Savannahs schoenen stond?

1. Ik zou tijdens de vergadering willen aangeven dat we naar mijn mening geen vooruitgang boeken. Ik zou vragen om concrete oplossingen om de overeengekomen doelen te bereiken.
2. Klimaatverandering is een belangrijke kwestie voor het algemeen belang. Ik zou eisen dat het campagneteam het tempo opvoert.
3. Ik zou het campagneteam een extra financiële vergoeding aanbieden als er onmiddellijk resultaten worden geboekt.
4. Aangezien het campagneteam uit experts bestaat, moedig ik het team aan vanwege hun geweldige werk om zoveel mogelijk mensen te betrekken.
5. Na de vergadering zou ik met de manager spreken en hem vragen wat voor soort hulp het team nodig heeft om resultaten te boeken.

Autonomie of de financier tevredenstellen II

Luca werkt voor een milieu ngo die zich richt op bewustwording rond klimaatverandering. Hij leidt een publieke campagne die zoveel mogelijk mensen moet betrekken. Tijdens een brainstormsessie over het vinden van de juiste toon voor de campagne worstelt het team met de keuze tussen een hoopvolle of een door angst gedreven aanpak. **Luca** vindt dat de beslissing niet overhaast moet worden genomen, maar hij weet ook dat hij resultaten moet boeken. **Luca's** problemen komen aan het licht wanneer de belangrijkste financier van de campagne om onmiddellijke resultaten vraagt en een bonus in het vooruitzicht stelt als **Luca** hieraan voldoet.

Wat zou jij doen als je in Luca's schoenen stond?

1. Ik zeg tegen de financier dat we het creatieve team hun werk zelfstandig moeten laten doen en de beslissing niet moeten overhaasten.
2. Ik denk dat de campagne mensen moet aanspreken, dus stel ik voor dat we verschillende oplossingen testen en degene kiezen die tot zinvolle actie leidt, ongeacht de tijd die dat kost.
3. Ik neem een besluit dat het project vooruit helpt en werk toe naar de bonus.
4. Aangezien onze ngo niet kan functioneren zonder externe middelen en onze financier ontevreden is, zal ik uiteenzetten wat we momenteel hebben en vragen welke optie hun voorkeur geniet.
5. Ik weet dat mijn team heel hard heeft gewerkt om goede resultaten te behalen. Daarom neem ik zelf extra werk op me.

Beledigende uitlating op de interne lijst van de organisatie I

Allan, een nieuwe medewerker, ontdekt dat een regel, die voorheen strikt werd geïnterpreteerd, ook anders kan worden opgevat. Hij vindt dit belangrijk en deelt zijn mening op de mailinglijst van de organisatie. Kim, een medewerker van het eerste uur, reageert in het openbaar en beweert dat **Allan** de professionele achtergrond mist om zo'n uitspraak te doen.

Wat zou jij doen in Allans plaats?

1. Ik schrijf op de lijst dat ik vind dat er binnen de organisatie een praktijk moet zijn waarbij niemand persoonlijk en/of in het openbaar wordt aangevallen.
2. Ik gebruik de lijst nogmaals en leg uit dat mijn bericht bedoeld was om de aandacht op het probleem te vestigen; ik stel voor om een speciaal seminar te organiseren om deze kwestie te bespreken.
3. Ik geloof dat de collega's begrijpen dat Kims aanval ongepast was, maar ik gebruik de ik-uitspraak en schrijf: "Ik vind dat het in twijfel trekken van mijn competentie onterecht was."
4. Ik schrijf op de lijst: "Het lijkt erop dat ik hier per ongeluk een gevoelig punt heb aangeroerd en dat mensen hierover uiteenlopende meningen hebben. Ik stel voor dat het goed zou zijn als ik en anderen de kans krijgen om te luisteren naar Kims ervaring met de interpretatie van deze wet."
5. Ik begrijp dat Kim bijzonder gevoelig is voor de kwestie die aan de orde is gesteld. Daarom zal ik naar Kim toe gaan en hem vragen of hij zijn reactie wil toelichten.

Beledigende uitlatingen op de interne lijst van organisatie II

Kim werkt al lang op een gebied dat te maken heeft met regelgeving met betrekking tot X. Na het lezen van een bericht van nieuwe medewerker Allan, die suggereert dat de regelgeving te eng is geïnterpreteerd, vindt **Kim** dat Allan onvoldoende inzicht heeft. Hij reageert in het openbaar en stelt dat Allan niet bevoegd is om dergelijke beweringen te doen. Later belt een collega **Kim** op en zegt dat zijn opmerking een onevenredige persoonlijke aanval was.

Wat zou u doen als u in Kims plaats was?

1. Ik begrijp dat Allan dit als een aanval heeft opgevat en bied hem mijn excuses aan op de lijst.
2. Ik begrijp dat Allan zich misschien aangevallen voelde en stuur een verduidelijkende brief naar de lijst om te benadrukken hoe nieuwe interpretaties in ons vakgebied zouden moeten plaatsvinden.
3. Ik besluit voet bij stuk te houden – Allan heeft geen bevoegdheid op dit gebied en zijn brief was een aanval op mijn expertise.
4. Hoewel ik nog steeds het gevoel heb dat mijn expertise werd aangevallen, neem ik het standpunt van mijn collega ter harte – ik schrijf naar de lijst, bied mijn excuses aan en stel voor om te luisteren naar Allans perspectief op de interpretatie.
5. Ik begrijp dat Allan zich gekwetst kan hebben gevoeld, daarom vraag ik hoe hij de situatie heeft ervaren.

De last van belangenbehartiging I

De overkoepelende organisatie voor mensen met speciale behoeften heeft met succes voor hun rechten gepleit, en vertegenwoordigers zijn nu betrokken bij alle relevante beleidsdiscussies en documentbeoordelingen.

Aarne, een van de vertegenwoordigers, merkt een groeiend aantal verzoeken op: het geven van adviezen, deelnemen aan discussies, het faciliteren van rondetafelgesprekken en het geven van commentaar op wetsontwerpen.

Hij krijgt opnieuw een dringend verzoek van een regeringsadviseur om vóór Kerstmis een politiek gevoelig wetsontwerp door te nemen. **Aarne** beseft dat slechts één teamlid, Mirko – die al op het punt van een burn-out staat – deze taak op zich zou kunnen nemen. Toch is het wetsontwerp van groot belang voor mensen met een beperking.

Wat zou jij doen als je in Aarne's schoenen stond?

1. Ik zal uitleggen dat we het belang van het onderwerp volledig begrijpen, maar dat we ons aan onze interne principes moeten houden. Op dit moment kunnen we het kwaliteitsniveau dat deze zaak verdient niet garanderen.
2. Ik zal Mirko bij de beslissing betrekken en voorstellen dat we alleen doorgaan als zijn welzijn niet in het gedrang komt.
3. Omdat deze opdracht onze positie zou kunnen versterken, zal ik Mirko vragen nog een laatste inspanning te leveren en beloof ik hem later een vergoeding of erkenning.
4. Ik zal het team vragen of iemand Mirko kan bijstaan of een deel van het werk kan overnemen om ten minste een beperkte bijdrage te garanderen.
5. Aangezien dit wetsvoorstel van groot belang is, zal ik Mirko vragen het te beoordelen, waarbij ik hem waar mogelijk help. De mensen voor wie we strijden, hebben ons nodig om zo waakzaam mogelijk te zijn, zelfs als dat betekent dat we onze gezondheid opofferen voor de zaak.

De last van belangenbehartiging II

Mirko werkt voor een belangenorganisatie en heeft een paar intense maanden achter de rug. Hij heeft dringend rust nodig, maar vlak voor de vakantie vraagt zijn teamleider, Aarne, hem om een nieuw wetsontwerp van het ministerie te beoordelen, met feedback die voor de vakantie moet worden ingediend.

Aarne bagatelliseert de taak als onbelangrijk en zegt dat **Mirko** bedreven is in het verduidelijken van complexe ideeën. **Mirko** weet echter dat het document gedetailleerd en veeleisend is en meerdere dagen geconcentreerd werk vereist.

Hij zit in tweestrijd: als hij de opdracht aanneemt, moet hij zijn vakantie en tijd met zijn gezin opofferen, terwijl weigeren zou kunnen suggereren dat hij onverschillig staat tegenover een kwestie die hem na aan het hart ligt.

Wat zou jij doen in Mirko's plaats?

1. Ook al is het lastig of kost het me persoonlijk veel, ik voel me moreel verplicht om commentaar te geven op het document, omdat het verdedigen van de rechten van kwetsbare mensen deel uitmaakt van mijn professionele plicht.
2. Ik kies ervoor om het werk te doen omdat ik geloof dat mijn bijdrage, zelfs ten koste van mijn persoonlijke tijd, de uitkomst van de wet aanzienlijk kan verbeteren.
3. Ik sla het aanbod beleefd af en leg uit dat ik momenteel op het punt sta om een burn-out te krijgen en rust nodig heb. Ik geloof dat als ik nu voor mijn mentale en fysieke gezondheid zorg, ik in de toekomst effectiever kan bijdragen.
4. Ik zoek een compromis door Aarne voor te stellen om alleen commentaar te geven op de belangrijkste delen van het document, en niet op de volledige tekst. Op deze manier kan ik zinvolle input leveren zonder mijn gezin volledig te verwaarlozen.
5. Ik besef dat ik veel energie in mijn werk heb gestoken, en nu hebben mijn gezin, partner en kinderen me nodig om er echt voor hen te zijn. Ik kies ervoor om de taak niet op me te nemen, omdat de zorg voor mijn naasten voorop staat.

Spanningen tijdens een vergadering I

Martin realiseert zich vijf minuten te laat dat zijn projectvergadering al begonnen is. Hij voegt zich stilletjes bij de groep en luistert naar Emma's presentatie, die waardevol voor hem is omdat hij geen tijd heeft gehad om zich in het nieuwe project te verdiepen. Net als Emma op het punt staat samen te vatten, onderbreekt Anna haar om specifieke instructies voor het team te vragen, waarna ze onmiddellijk begint haar eigen ideeën over workflows en verantwoordelijkheden uiteen te zetten. Emma lijkt zichtbaar geïrriteerd door de onderbreking en **Martin** voelt de spanning in de ruimte stijgen.

Wat zou jij doen als je in Martins schoenen stond?

1. Ik vind dat er in een organisatie een respectvolle communicatiecultuur moet heersen, dus sta ik op en zeg ik dat het gesprek respectloos is geworden.
2. Ik zou Anna voorstellen om Emma uit te laten praten en ons haar ideeën en suggesties voor de werkprocessen na de vergadering in een document te sturen, aangezien er niet genoeg tijd over is om er een diepgaande discussie over te voeren.
3. Ik doe niets, want ik zit al overbelast qua tijd en cognitieve capaciteit, en ik kom er later toch wel achter wat ik moet doen.
4. Ik zeg dat Emma's presentatie belangrijk was voor mij, en misschien ook voor anderen, om een overzicht van het project te krijgen, aangezien het zo druk is geweest dat ik de details ben vergeten. Het is voor ons allemaal belangrijk om te begrijpen wat er in het algemeen moet gebeuren en wanneer.
5. Ik vind dat Anna zich onredelijk agressief tegenover Emma heeft gedragen. Ik vraag het woord en zeg dat we naar Emma moeten luisteren en haar haar presentatie moeten laten afmaken.

Spanningen tijdens een vergadering II

Anna, de projectmanager en vergaderleider, begint met het benoemen van het vergaderdoel: binnen 45 minuten overeenstemming bereiken over specifieke verantwoordelijkheden. Emma, verantwoordelijk voor het werkgebied, presenteert de activiteiten. Na 35 minuten biedt ze aan om samen te vatten als er geen vragen zijn. Omdat ze zich onder tijdsdruk voelt, onderbreekt **Anna** haar om te vragen naar specifieke instructies voor de teamleden, waarna ze haar eigen ideeën over de workflow begint uit te leggen. Emma, zichtbaar geïrriteerd, vraagt wie er aan het presenteren is. **Anna** houdt vol dat de tijd dringt en begint haar scherm te delen zonder te wachten. Emma zegt boos dat ze moet stoppen. Martin, die laat is binnengekomen, merkt op dat de uitwisseling onbeleefd is en dat Emma geen ruimte heeft gekregen om rustig te spreken.

Wat zou jij doen als je in Anna's schoenen stond?

1. Ik zou zeggen dat beleefdheid voor mij betekent dat je de tijd van anderen respecteert, wat inhoudt dat mensen die naar een vergadering komen de antwoorden moeten krijgen die hen zijn beloofd.
2. Ik zou zeggen dat we, om het project op tijd af te krijgen, meteen afspraken moeten maken over de verdeling van de verantwoordelijkheden. We hebben geen tijd voor beleefdheden.
3. Ik zou mezelf verdedigen tegen Martins beschuldiging, die ik ongepast vind omdat Martin te laat was voor de vergadering en niet heeft gehoord dat het doel van de vergadering was om een overzicht te krijgen van ieders taken. Het is mijn taak als moderator om ervoor te zorgen dat we deze doelen bereiken.
4. Ik zeg dat het me spijt als mijn interventie onbeleefd overkwam en stel voor dat we nu gaan luisteren naar de vragen die de deelnemers hebben.
5. Ik zou mijn excuses aanbieden en zeggen dat het mijn bedoeling was om Emma te ondersteunen bij haar verantwoordelijkheden. Ik stel voor dat Emma en ik wat langer bij de vergadering blijven en onder vier ogen bespreken wat er is gebeurd.

BOEK 3: Casussen voor het hoger onderwijs

Academische kennis is van nature gebaseerd op dialoog: vrije, respectvolle, eerlijke, analytische en kritische beraadslaging is een voorwaarde voor zowel kennisontwikkeling als onderwijs. Tegelijkertijd zijn universiteiten en hogescholen grote organisaties die hiërarchische zijn georganiseerd. Dat leidt soms tot spanning.

Juist omdat academisch leren en beraadslaging in het hoger onderwijs het best gedijen onder dialogische omstandigheden, dragen degenen met meer institutionele macht – zoals hoogleraren, leidinggevenden of ervaren onderzoekers – een verantwoordelijkheid om hun werknemers en studenten een gelijkwaardige stem te geven.

De praktijksituaties in dit spel zijn ontleend aan situaties in het hoger onderwijs en belichten uiteenlopende verhoudingen – bijvoorbeeld tussen docent en student, of tussen hoogleraar en junior-onderzoeker. Sommige verhalen gaan over gevoelige onderwerpen en raken aan de grenzen van academische vrijheid, andere zijn direct herkenbaar uit de dagelijkse onderwijspraktijk. Samen nodigen ze uit om na te denken over waar goed onderzoekspraktijken ophouden en communicatie-ethiek begint.

Lastige vraag I

Brian volgt een cursus waarbij studenten een essay moeten schrijven en vervolgens elkaars werk moeten bespreken. Dankzij zijn werkervaring is **Brian** beter bekend met het onderwerp dan zijn medestudenten. Hij merkt dat de meeste vragen van medestudenten vaag en overdreven positief zijn, zelfs als de essays duidelijke tekortkomingen vertonen. Een student zegt bijvoorbeeld: "Je hebt alle belangrijke punten behandeld, maar wat is volgens jou de kernboodschap?" **Brian** is het daar niet mee eens, omdat hij vindt dat het essay enkele sleutelbegrippen door elkaar haalt.

Wat zou jij doen als je in Brians schoenen stond?

1. Ik ga uit van het principe dat fouten niemand helpen. Ik wijs er rustig op en geef aan hoe deze fouten gecorrigeerd kunnen worden.
2. Ik ga uit van de opdracht die de docent heeft gegeven en breng mijn kritiek zo naar voren dat mijn vraag al een mogelijk juist antwoord bevat.
3. Ik begrijp dat de meeste medestudenten zich niet in de opdracht hebben verdiept, maar ik zal niet op hun fouten wijzen, want dat is de taak van de docent. Ik zal alle presentatoren complimenteren voor enkele details waar ze goed op hebben gelet.
4. Mijn rol in dit seminar is niet om mijn medestudenten te laten zien hoe deskundig ik ben op dit gebied, maar ik zal wel verduidelijkende vragen stellen en kritiek vermijden. Ik begin mijn vragen met de woorden: "Begrijp ik het goed dat ...?"
5. Aangezien mijn vragen de presentatoren in verlegenheid kunnen brengen als ze mijn vragen niet kunnen beantwoorden, zal ik slechts enkele vragen stellen aan de meer zelfverzekerde studenten.

Lastige vraag II

Docente **Anne** geeft studenten de opdracht een kort essay te schrijven over onderwerp X en vraagt anderen om verduidelijkende en kritische vragen te stellen, waarbij beide taken worden beoordeeld. Ze weet dat dit een uitdaging is, vooral omdat studenten vaak terughoudend zijn om kritiek te leveren op medestudenten. **Anne** is zich er ook van bewust dat Brian, die goed thuis is in onderwerp X, een duidelijk voordeel heeft.

Wat zou jij doen als je in de schoenen van Anne stond?

1. Ik geef onmiddellijk feedback en cijfers voor elke vraag. Ik zal ook vermelden dat wie tegen het einde van de cursus leert betere vragen te stellen, een hoger cijfer krijgt voor het stellen van vragen.
2. Aan het begin van het seminar bepaal ik de volgorde van de studenten die vragen stellen, waarbij ik Brian als eerste plaats. Ik hoop dat Brian een bepaalde standaard voor goede vragen zal creëren.
3. Sommige mensen hebben voordelen in het leven. Ik zal het seminar houden zoals gepland en de studenten beoordelen op basis van hun prestaties.
4. Ik zal studenten aanmoedigen om naast erkenning ook kritiek te geven, maar ik zal eraan toevoegen dat erkenning gerechtvaardigd moet zijn. Voor ongerechtvaardigde erkenning krijgt de vraagsteller minpunten.
5. Ik zal meer tijd geven aan de studenten die zich met het onderwerp bezighouden. Ik bied de studenten die bang zijn om kritische vragen te stellen de mogelijkheid om deze via e-mail naar mij te sturen en ik zal ze apart beoordelen.

Lezing over een gevoelig onderwerp I

Jane is docent genderstudies aan een universiteit. Ze heeft gemerkt dat traditionalistische opvattingen over gender zowel in de academische wereld als in het publieke debat toenemen. Tijdens een van haar colleges laat **Jane** zich iets te veel meeslepen en reageert ze persoonlijk en emotioneel op een polariserend onderwerp. Later stuurt een collega van **Jane** haar screenshots van een discussie die **Jane's** studenten op sociale media voeren over haar uitbarsting.

Wat zou jij doen als je in Jane's schoenen stond?

1. In de volgende les zou ik de klas vertellen dat het standpunt dat ik presenteer mijn mening is, en dat ze het gerust met mij mogen bespreken. Als ze het er echter niet mee eens zijn, moeten ze bereid zijn dat te uiten.
2. In het volgende college zou ik mijn excuses aanbieden voor mijn uitbarsting en mijn standpunten nader toelichten.
3. Ik zou niets doen en de colleges blijven geven zoals ik dat nodig acht.
4. Ik zou discussieforums toevoegen, waar studenten zich anoniem zouden kunnen uiten door hun meningen en ideeën te delen, die ik zou kunnen gebruiken om mijn colleges te verbeteren.
5. Ik zou niets doen om mijn collega niet in verlegenheid te brengen.

Lezing over een gevoelig onderwerp II

Sam is een collega van Jane. Hij heeft een paar vrienden die bij Jane in de klas zitten. Dankzij zijn vrienden heeft **Sam** toegang tot de verschillende sociale media-groepen van de studenten. Op een dag ziet **Sam** dat de studenten uit Jane's klas discussiëren over een uitbarsting die Jane tijdens haar college had. Hoewel een paar studenten haar verdedigen, vindt de meerderheid Jane's uitbarsting onprofessioneel. Sommigen beginnen zelfs grappen over Jane te maken.

Wat zou jij doen als je in Sams plaats was?

1. Ik zou een bericht naar de groepschat sturen waarin ik aangeef dat lasterlijke uitspraken juridische gevolgen kunnen hebben. Ik zou geen screenshots van de chat naar Jane sturen om de privacy van de studenten te beschermen, maar ik zou Jane wel op de hoogte brengen van de discussie.
2. Ik zou met Jane praten over hoe haar persoonlijke meningen zijn ontvangen en samen met haar mogelijke oplossingen bedenken om de situatie recht te zetten. Indien nodig zou ik Jane de discussie op sociale media laten zien.
3. Ik zou niets doen, omdat het onderwerp mij niet aangaat.
4. Ik zou met Jane praten over hoe haar persoonlijke meningen werden ontvangen zonder de studenten bloot te geven, en advies geven over hoe ze dit soort uitlatingen in toekomstige colleges kan beperken, omdat het sommige van haar studenten van streek maakte.
5. Ik zou een bericht in de groepschat plaatsen waarin ik Jane verdedig tegen beledigende uitspraken. Ik zou screenshots van de groepsdiscussie met Jane delen zodat ze op de hoogte is.

Vriend stuurt obsceniteiten naar beroemdheden I

Maret is een gepensioneerde voormalige lerares die sociale media gebruikt om met haar vrienden te praten. Sommige van haar gepensioneerde vrienden zijn echter online radicalere gedachten gaan uiten. **Maret** denkt dat deze verandering te wijten is aan de invloed van sociale media. Op een dag merkt ze dat haar vriendin Leida, die grootmoeder is, actief reageert onder een nieuwsbericht dat op sociale media is gedeeld door obsceniteiten te sturen naar een beroemde politicus.

Wat zou jij doen als je in de schoenen van Maret stond?

1. Ik zou publiekelijk reageren op Leida's opmerkingen door erop te wijzen dat dergelijke persoonlijke meningen niet thuishoren in een nieuwsbericht.
2. Ik zou openbaar op Leida's opmerkingen reageren door erop te wijzen dat haar acties ook zichtbaar zijn voor haar kleinkinderen.
3. Ik zou niet op het bericht reageren, aangezien het onderwerp mij niet aangaat.
4. Ik wil geen ruzie maken met mijn vriendin, maar ik vind haar opmerking beledigend. Ik meld het aan de beheerder van het sociale medium, in de hoop dat zij haar zullen aanspreken.
5. Ik zou Leida een privébericht sturen waarin ik haar aanspoor om te overwegen om uitspraken te verwijderen waar ze later spijt van zou krijgen.

Vriend stuurt obsceniteiten naar beroemdheden II

Leida, een gepensioneerde die nog niet zo lang op sociale media zit, is politieke content gaan volgen die ze geloofwaardig vindt, wat haar opvattingen heeft beïnvloed. Op een dag ziet ze een bericht waarin een politicus wordt geprezen die zij corrupt vindt. Gefrustreerd reageert ze met beledigende taal. Later bekritiseert haar vriendin Maret haar daar publiekelijk op.

Wat zou jij doen als je in Leida's schoenen stond?

1. Ik zou publiekelijk reageren op de kritiek van Maret door te verwijzen naar mijn recht om mijn mening te uiten.
2. Ik zou openbaar reageren op de kritiek van Maret door voor te stellen ons meningsverschil privé te bespreken.
3. Ik zou openbaar reageren op de kritiek van Maret door mijn standpunt te verdedigen met relevante bronnen.
4. Ik zou een privébericht naar Maret sturen met het voorstel om de reacties wederzijds te verwijderen.
5. Ik zou het meningsverschil van mijn vriendin Maret accepteren, hoewel ik denk dat ze verkeerd geïnformeerd is.

De rol van publieke intellectuelen I

Louis, een jonge wetenschapper, doet onderzoek naar inheemse gemeenschappen in een ecologisch kwetsbaar gebied. Uit zijn bevindingen blijkt dat een door de overheid gesteund industrieel project de biodiversiteit zou schaden en het lokale leven van een gemeenschap zou verstoren. Hij heeft vele uren besteed aan het opstellen van een gedetailleerde analyse voor het ministerie. Als reactie daarop ontvangt hij een uitgebreide bedankbrief van de PR-afdeling van het ministerie. **Louis** heeft echter het gevoel dat er niet echt rekening is gehouden met zijn bezwaren, en het project gaat nog steeds door.

Wat zou jij doen als je in Louis' schoenen stond?

1. Ik besluit de informatie op mijn sociale media-profiel te plaatsen, zodat deze zich verspreidt.
2. De informatie moet openbaar worden gemaakt, dus wend ik me tot een gerespecteerde journalist met mijn materiaal en de brief van het ministerie.
3. Ik heb gedaan wat ik kon; als ze besluiten het wetenschappelijke feit te negeren, kan ik er niets aan doen.
4. Ik stel nog een uitgebreider antwoord op aan de PR-afdeling van het ministerie, met als doel hen te overtuigen meer actie te ondernemen.
5. Ik stuur mijn informatie naar de leiders van de inheemse gemeenschap, zodat zij ook hun eigen brief aan het ministerie kunnen schrijven.

De rol van publieke intellectuelen II

Markus, een specialist bij de PR-afdeling van het ministerie, krijgt te maken met een stortvloed aan informatie als gevolg van een gepland industrieel project in een gebied dat bewoond wordt door een inheemse gemeenschap. Hij stuit op een grondige en goed onderbouwde analyse – veel beter dan eerdere analyses – en deelt deze met relevante ambtenaren, waaronder de minister. Na een vluchtige blik verklaart de minister dat de politieke beslissing al genomen is en dat er niets meer te bespreken valt.

Wat zou jij doen in de plaats van Markus?

1. Ik vind dat het publiek van deze analyse op de hoogte moet zijn, dus stuur ik de analyse naar mijn vriend die in de journalistiek werkt.
2. Ik deel de analyse met de adviseurs van de minister, zodat zij op de hoogte zijn van deze kwestie.
3. Als de minister zijn besluit al heeft genomen, kan ik er weinig aan doen. Ik laat de zaak rusten.
4. Ik zal proberen de minister te overtuigen om de informatie mee te nemen, aangezien beslissingen indien nodig kunnen worden herzien.
5. Ik stuur een officieel bedankje naar de persoon die ons de analyse heeft gestuurd en prijs hem of haar voor de moeite.

Wie is verantwoordelijk voor informatie? I

Toen **Lisa** aan de universiteit begon, koos ze alle verplichte vakken en voegde ze Frans toe als keuzevak, simpelweg omdat er plaats was. Later vertelde haar vriendin Mona dat ze zich had ingeschreven voor een experimenteel vak over toekomstige technologieën, dat voor iedereen toegankelijk was maar niet algemeen bekend. **Lisa** besepte dat ze nog nooit van dergelijke opties had gehoord en niet wist waar ze die kon vinden.

Wat zou jij doen in Lisa's plaats?

1. Ik zou me tot de studietoelichting wendend en expliciet vragen om op de hoogte te worden gehouden van toekomstige studiemogelijkheden, aangezien dat hun verantwoordelijkheid is.
2. Ik zou naar de studietoelichting gaan en vragen wat mijn mogelijkheden zijn om relevante en interessante keuzevakken te vinden.
3. Ik zou een klacht indienen bij de studentenraad over de beperkte informatie over keuzevakken.
4. Ik zou de docent aanspreken en vragen stellen over de cursus en of het mogelijk is om alsnog in te stromen.
5. Ik zou accepteren dat ik een interessante cursus heb gemist, maar mijn rooster zit al vol.

Wie is verantwoordelijk voor de informatie? II

Ango, een onderzoeker op het gebied van opkomende technologieën, organiseert een keuzevak voor studenten om projectmaterialen te testen. Door tijdgebrek slaagt hij er alleen in de informatie te delen met de programmamanager Anju, die deze opneemt in de faculteitsnieuwsbrief. Nadat het vak is begonnen, vragen veel studenten om in te haken, omdat ze het vak interessant vinden. **Ango** voelt zich overweldigd, aangezien het vak was gepland voor een beperkte groep en de vraag groter is dan het aantal beschikbare plaatsen.

Wat zou jij doen als je in Ango's schoenen stond?

1. Dit is het principe 'wie het eerst komt, het eerst maalt' – ik neem de studenten aan die mij het eerst hebben benaderd, totdat alle plaatsen zijn gevuld.
2. Ik zal nog een paar plaatsen vrijmaken, ook al betekent dit meer werk, omdat dit het leereffect maximaliseert en het materiaal optimaal benut.
3. Ik neem de interesse ter kennis, maar voor mijn eigen gemoedsrust en werkdruk zal ik het aantal inschrijvingen nu niet verhogen.
4. Ik zal met het academisch team overleggen om een gezamenlijke oplossing te vinden – misschien een open-access-versie van de cursus openstellen.
5. Ik zal elke student persoonlijk antwoorden, hen bedanken voor hun interesse en hen laten weten dat ik van plan ben de cursus opnieuw aan te bieden en hen op de hoogte zal houden.

Uitdagende, belangrijke gesprekken? I

Jonas, een universiteitsstudent, voelt zich steeds meer aangetrokken tot politieke en maatschappelijke debatten. Hij hecht veel waarde aan open discussies, maar belandt vaak in gespannen discussies, vooral over gevoelige onderwerpen zoals milieu- en genderkwesties. Hij heeft zich gerealiseerd dat sommige onderwerpen beter worden ontvangen dan andere.

Op een avond, terwijl hij uitgaat met vrienden, wil Jonas graag praten over recent milieunieuws. Lance – die eerder boos werd tijdens een discussie met **Jonas** – voegt zich echter bij de groep. Terwijl het gesprek voortduurt, wordt Jonas gevraagd zijn mening te geven.

Wat zou jij doen als je in de schoenen van Jonas stond?

1. Ik zeg wat ik denk; vrijheid van meningsuiting is de basis voor zinvolle discussies.
2. Hoewel ik verschillende meningen belangrijk vind, aarzel ik om te antwoorden – ik geef de helft van mijn mening weer om de discussie gaande te houden.
3. Ik ga mezelf niet censureren omdat Lance mijn meningen niet leuk vindt. Hij kan vertrekken als hij dat wil.
4. Ik besluit mijn echte mening niet te delen, maar ben het eens met wat er al is gezegd.
5. Ik wend me tot Lance en vraag wat zijn mening over de kwestie is.

Uitdagende, belangrijke gesprekken? II

Lance studeert aan de universiteit, maar weet niet zeker of dit wel bij hem past. Hij vindt sommige discussies met medestudenten complex en frustrerend. Hoewel hij van het leven wil genieten, hoopt hij ook een vak te leren dat tot een baan leidt.

Een van zijn vrienden is Jonas, die houdt van diepgaande debatten over maatschappelijke en milieukwesties – onderwerpen die **Lance** vermoeiend vindt. Ze hadden ooit een verhitte discussie waarbij **Lance** uithaalde.

Nu de groep weer bij elkaar is, voegt **Lance** zich erbij net op het moment dat ze Jonas om zijn mening vragen over een milieukwestie. Jonas aarzelt om te antwoorden.

Wat zou jij doen als je in de schoenen van Lance stond?

1. Jonas heeft het recht om zijn mening te geven. Ik zal mijn excuses aanbieden aan Jonas voor de manier waarop ik de vorige keer reageerde en me terugtrekken uit de groep, aangezien dit onderwerp me niet interesseert.
2. Ik zal proberen Jonas nu te steunen en kalm te blijven in de discussie om de vrede in de groep te bewaren.
3. Ik vraag de groep of we van onderwerp kunnen veranderen, omdat ik me er ongemakkelijk bij voel.
4. Ik zal de spanning tussen ons erkennen en Jonas laten uitpraten voordat ik rustig mijn eigen mening geef.
5. Ik zal Jonas aanmoedigen om zijn gedachten te delen en laten zien dat wij, als groep, zijn stem waarderen.

Groepswerkdilemma I

Zoe volgt een communicatiecursus waarbij de eindopdracht bestaat uit een groepsproject waarin een casus over ethiek in de publieke communicatie wordt geanalyseerd. Ze zit in een groep met Jamie en Anja, die ze nauwelijks kent. **Zoe** neemt het voortouw en schrijft het grootste deel van de tekst. Ze ziet Jamie tijdens het proces nauwelijks, terwijl Anja de meeste input levert. Bij het inleveren van het project moeten ze de bijdrage van elk lid vermelden. Jamie beweert dat hij bij alle activiteiten betrokken was. **Zoe** aarzelt, maar Anja bevestigt zijn deelname en legt uit dat hij vergaderingen heeft gemist vanwege familieomstandigheden.

Wat zou jij doen als je in Zoe's schoenen stond?

1. Ik schrijf de bijdrage zoals ik het zie – dat Jamie en Anja samenwerkten en dat ik Jamie niet heb zien deelnemen.
2. Ik zou de docent willen voorstellen om de opzet van de cursusopdracht aan te passen, zodat andere studenten geen misbruik kunnen maken van het groepswerk.
3. Ik benadruk mijn bijdrage en vraag de anderen om op te schrijven wat zij denken dat ze voor het project hebben gedaan.
4. Ik zou opschrijven wat Jamie en Anja me vertelden. Of ik ze nu geloof of niet, het blijft een groepsproject en ik wil onze relatie niet verpesten.
5. Ik zou aannemen dat Jamie de bijeenkomsten niet kon bijwonen vanwege familieomstandigheden, en ik zou erop vertrouwen dat hij nog steeds betrokken was bij alle activiteiten die essentieel zijn voor de voltooiing van het project.

Groepswerkdilemma II

Jamie volgt een communicatiecursus samen met zijn vriendin Anja. Tijdens hun studie doet Anja meestal het schrijfwerk, terwijl **Jamie** ideeën aandraagt. Hij heeft moeite met schrijven en maakt vaak fouten. Tijdens het afstudeerproject belemmeren familieomstandigheden Jamie's vermogen om volledig deel te nemen. Hij houdt telefonisch contact met Anja om ideeën uit te wisselen, maar mist bijeenkomsten met de andere groepsleden en levert minder bijdrage dan verwacht.

Wanneer het tijd is om het project in te leveren, vraagt Zoe, de projectleider van de groep, aan **Jamie** en Anja om hun bijdragen te beschrijven.

Wat zou jij doen als je in Jamie's schoenen stond?

1. Ik zou eerlijk zeggen dat ik heb bijgedragen aan het bedenken van ideeën die nodig waren voor de voltooiing van het project.
2. Ik zou zeggen dat we allemaal hebben bijgedragen aan de voltooiing van het project door onze individuele sterke punten in te zetten, en dat mijn sterke punt het bedenken van ideeën was.
3. Hoewel mijn bijdrage niet zo zichtbaar is, pleit ik voor een positief cijfer.
4. Ik zou met de andere groepsleden bespreken wat ieders bijdrage was, om ervoor te zorgen dat iedereen tevreden is met wat er wordt opgeschreven.
5. Aangezien iedereen hard heeft gewerkt en ik af en toe afwezig moest zijn, vind ik het niet meer dan eerlijk om eerlijk te zijn over mijn bijdrage, zodat ik niet ten koste van anderen met de eer ga strijken.

Misverstand bij opdracht I

Anna geeft al tien jaar een universitaire cursus, waarbij ze zich richt op zowel theorie als praktijk. Vanaf het begin benadrukt ze dat de cursus gebruikmaakt van onderzoekend leren: studenten leren eerst analysemethoden via vijf formatieve toetsen, en passen deze vervolgens in de tweede helft zelfstandig toe, zonder gedetailleerde opdrachtinstructies. Er wordt feedback gegeven om de ontwikkeling te ondersteunen.

Aan het einde van het semester melden ongeveer tien van de 50 studenten in anonieme coursevaluaties dat de opdrachtinstructies onduidelijk zijn. Datzelfde jaar, tijdens de faculteitsbeoordeling, vraagt de evaluatievoorzitter aan **Anna**: “Wat zou je kunnen doen om de opdrachtinstructies duidelijker te maken?”

Wat zou u doen als u in Anna's plaats was?

1. Ik zou zeggen dat deze vraag niet helemaal gepast is. Op basis van alleen anonieme feedback kan ik geen specifieke maatregelen nemen, omdat ik niet weet of de kritische studenten het eerste college hebben bijgewoond of hoe goed ze mijn uitleg over de onderzoeksgerichte leer methode hebben begrepen.
2. Ik zou de specifieke methodologie uitleggen die in de cursus wordt gebruikt, waarbij studenten zich eerst grondig moeten verdiepen in het leerproces. Ik zou erop wijzen dat als studenten dat niet doen, het voor hen natuurlijk moeilijker wordt om door te gaan naar de volgende fase.
3. Ik zou zeggen dat dat een goede vraag is – natuurlijk kan ik de instructies duidelijker maken. Ik zal een paar verklarende zinnen toevoegen aan de opdrachtengidsen voor het volgende academische jaar.
4. Ik zou zeggen dat ik studenten altijd heb aangemoedigd om tijdens de cursus om hulp en verduidelijking te vragen – en velen hebben dat ook gedaan. Dit soort feedback helpt zowel mij als de studenten te begrijpen waar extra begeleiding nodig zou kunnen zijn.
5. Ik erken dat er waarschijnlijk studenten waren voor wie het zelfstandig oplossen van problemen moeilijk voelde, en ik heb overwogen om in de toekomst meer van mijn tijd en aandacht te besteden aan het ondersteunen van hen.

Misverstand bij opdracht II

Johanna, een eerstejaarsstudente in de cursus van professor Anna, werkt parttime als serveerster, waardoor ze weinig tijd overhoudt voor haar studie. Ze probeert efficiënt te zijn en haar best te doen. Na het inleveren van een praktische opdracht krijgt ze feedback waaruit blijkt dat ze de opdracht verkeerd heeft begrepen en een groot deel ervan onjuist heeft uitgevoerd. Ze neemt de tijd om het goed over te doen, waarbij ze nu goed op de instructies let.

Johanna slaagt uiteindelijk voor de cursus en wordt aan het einde gevraagd om anonieme feedback te geven.

Wat zou jij doen als je in Johanna's schoenen stond?

1. Ik zou positieve feedback geven over de cursus, omdat ik nuttige opmerkingen van de docent heb gekregen en een goed resultaat heb behaald.
2. Ik zou schrijven dat de cursus meer tijd kost en veeleisend is voor de overbelaste studenten, en dat de instructies daarom korter en duidelijker zouden kunnen zijn.
3. Ik vond het frustrerend om de opdrachten opnieuw te moeten doen. De docent zou flexibeler kunnen zijn en werk accepteren dat niet helemaal aan de instructies voldoet, ook al krijg ik dan een lager cijfer.
4. Ik zou de docent benaderen en mijn ervaring delen met suggesties over hoe de opdrachten kunnen worden aangepast. Dit zou minder stress betekenen voor de studenten en de docent.
5. Ik moet eerlijk zeggen dat ik me vanaf het begin niet volledig heb ingezet voor de cursus.

Virale video I

Viktor, een student politicologie, woont regelmatig extra lezingen bij met deskundigen over actuele kwesties. Tijdens een van die evenementen bespreekt Julija, een specialist op het gebied van cyberveiligheid, de informatieoorlogen en hun maatschappelijke impact. **Viktor** vindt de voorbeelden boeiend en neemt korte video's op van de lezing, aangezien deze niet als vertrouwelijk was aangemerkt. Als hij de beelden later terugkijkt, valt hem een bijzonder opvallend fragment op dat goed zou kunnen werken als korte video.

Wat zou jij doen als je Viktor was?

1. Ik heb geen toestemming gevraagd om te filmen, dus ik zou de clip verwijderen.
2. Ik heb geen toestemming gevraagd, maar de clip is echt goed – ik zou hem alleen met mijn goede vrienden delen.
3. Dit is een goede clip en er was geen indicatie dat de informatie niet gedeeld mag worden, dus ik zou hem op mijn sociale media plaatsen.
4. Ik zou de clip graag willen gebruiken, maar ik weet niet hoe Julija erover zou denken, dus ik schrijf haar en vraag of de informatie gebruikt mag worden.
5. Hoewel ik de clip leuk vind, besluit ik hem niet te gebruiken, omdat ik niet weet of Julija het goed zou vinden.

Virale video II

Julija, een cyberbeveiligingsexpert, geeft een lezing aan studenten politicologie als onderdeel van haar maatschappelijke betrokkenheid. John, de organisator, verzekert haar dat de studenten verantwoordelijk zijn en dat de sessies zich richten op actuele kwesties. Na het evenement ziet **Julija** een virale clip van haar lezing op sociale media. Het fragment geeft een verkeerde voorstelling van haar boodschap, omdat de nodige context ontbreekt vanwege de beknoptheid ervan.

Wat zou jij doen als je in Julija's schoenen stond?

1. Ik zou contact opnemen met de auteur van de post en eisen dat deze van sociale media wordt verwijderd.
2. Ik zou vragen om de post te verwijderen en de auteur uitleggen dat het plaatsen van inhoud buiten de context aanzienlijke schade kan veroorzaken als dit ertoe leidt dat de oorspronkelijke boodschap verkeerd wordt geïnterpreteerd.
3. Ik zou niets doen, aangezien ik geen controle heb over alles wat er wordt gepost of hoe anderen de inhoud interpreteren.
4. Ik zou vragen om de post te verwijderen, maar ik zou toestemming geven om een langere clip uit dezelfde toespraak te delen die de nodige context bevat.
5. Ik zou de relevante context in een reactie onder de post vermelden om ervoor te zorgen dat kijkers niet verkeerd geïnformeerd worden en de bedoelde betekenis volledig begrijpen.

BOEK 4: Casussen voor scholen

Dialogisch onderwijs is een onderwijsfilosofie die de dialoog tussen docent en leerling centraal stelt. De traditie gaat terug tot Socrates en Plato, maar is vandaag de dag relevanter dan ooit. Nu de docent niet langer alleen via eenrichtingsverkeer een verspreider van kennis is, is zinvolle dialoog als pedagogisch instrument steeds belangrijker geworden.

De kernwaarden van dialogische communicatie-ethiek – wederzijds luisteren, begrip, respect en eerlijkheid – klinken helder in theorie, maar vragen in de dagelijkse schoolpraktijk om voortdurende oefening. Leerlingen, docenten en ouders komen regelmatig voor communicatie-ethische beslissingsmomenten te staan: situaties waarin ze moeten herkennen wat er op het spel staat, verschillende reactiemogelijkheden moeten afwegen en de meeste gepaste handelwijze moeten bepalen.

Communicatie-ethische keuzes maken soms deel uit van een breder moreel dilemma, en de grens tussen beide is niet altijd eenvoudig te trekken. De praktijksituaties in dit spel verkennen precies dat grijze gebied. Ze nodigen leerlingen, docenten en ouders uit om na te denken over wanneer ingrijpen nodig is, hoe je dat doet, en wat de gevolgen zijn van zowel handelen als zwijgen.

Agressieve berichten in een online chat I

Mike, een tiener, heeft onlangs een smartphone gekregen en chat met zowel vrienden als familieleden, waaronder zijn tante Megan. Megan, die het vaak druk heeft op haar werk, stuurt korte, fragmentarische berichtjes tijdens korte pauzes. **Mike**, die liever volledige gedachten opschrijft, vindt deze stijl vreemd. Tijdens een discussie over een maatschappelijk onderwerp stuurt Megan snel achter elkaar meerdere berichtjes, waardoor **Mike** het gevoel krijgt dat ze agressief is of tegen hem schreeuwt.

Wat zou jij doen als je Mike was?

1. Ik zal tante Megan eerlijk schrijven dat ik niet begrijp waarom ze zo gemeen is in haar berichten.
2. Ik vraag mijn moeder of zij begrijpt waarom tante Megan een beetje gemeen tegen mij is.
3. Ik schrijf niet meer naar tante Megan. Ik schrijf liever met mijn vrienden – om mijn gemoedsrust te bewaren.
4. Ik zal tante Megan voorstellen dat we praten als we elkaar zien.
5. Ik ga tante Megan vragen op welke manier ze met me wil praten, want het lijkt me dat communicatie via de app niet geschikt voor haar is.

Agressieve berichten in een online chat II

Megan's tienerneefje Mike heeft onlangs een smartphone gekregen en chat nu voornamelijk via een telefoonapp, ook met **Megan**. Ze geniet van hun gesprekken, die over verschillende onderwerpen gaan, maar vanwege haar drukke agenda stuurt ze korte berichten en voegt ze geleidelijk details toe. Nadat een collega opmerkt dat jongeren zulke gefragmenteerde berichten misschien hard vinden, beseft **Megan** dat haar berichtstijl aanzienlijk verschilt van die van Mike.

Wat zou jij doen als je in Megans schoenen stond?

1. Ik stuur Mike een berichtje dat ik net heb gehoord dat het voor tieners niet beleefd is om korte, fragmentarische berichten te sturen. Ik zou mijn excuses aanbieden voor mijn onbeleefdheid, wat niet mijn bedoeling was.
2. Ik zal Mike laten weten dat ik heb gehoord dat mijn fragmentarische berichten onbeleefd op hem kunnen overkomen en vragen of hij het goed vindt als we onze berichten blijven sturen terwijl we allebei nadenken over betere en gepastere manieren om te communiceren.
3. Ik ga direct niets doen, want aangezien ik me prettig voel bij deze manier van communiceren, denk ik dat als er iets is wat Mike stoort, hij me dat zelf wel zal laten weten.
4. Ik zal Mike bellen en hem vertellen wat mijn collega mij heeft verteld. Ik zal zeggen dat ik het erg leuk vind om met Mike te communiceren en voorstellen dat we, wanneer we elkaar persoonlijk ontmoeten, bespreken hoe we dit het beste kunnen aanpakken.
5. Aangezien ik de volwassene ben en dus meer verantwoordelijkheid draag, zal ik proberen de stijl van mijn berichten aan te passen. Ik zal de tijd nemen voor langere berichten.

Een meningsverschil met een ouder I

De puber **Kevin** ziet op sociale media een filmpje waarin een topsporter een beledigende grap maakt over een beroemdheid. Hij laat dit aan zijn moeder zien, die zegt dat het niet erg is, omdat de sporter bekend staat om zijn twijfelachtige uitspraken. **Kevin** vindt dit overdreven en is het niet eens met zijn moeder.

Wat zou jij doen als je in Kevins schoenen stond?

1. Ik zou mijn moeder uitleggen dat het feit dat dit soort gedrag veel voorkomt, niet betekent dat het te vergeven is.
2. Ik zou haar de reacties onder het filmpje laten zien, zodat ze misschien andere standpunten in overweging zou nemen.
3. Ik zou hier niet verder over praten, omdat ik er geen zin in heb.
4. Ik zou mijn moeder zeggen dat ze gelijk heeft en dat ik er niet aan had gedacht dat de atleet die beledigende grap misschien had gemaakt om aandacht te trekken.
5. Ik zou mijn moeder voorstellen om eens na te denken over hoe zij zich zou voelen als ze in het openbaar werd beledigd.

Een meningsverschil met een ouder II

Anni's zoon Kevin laat zijn moeder een interview zien waarin een topsporter een ongepaste grap maakt over een bekend persoon. Hoewel de opmerking als beledigend kan worden beschouwd, is deze niet te vergelijken met uitspraken die dezelfde sporter in het verleden heeft gedaan en waarvoor hij aan publieke kritiek is ontsnapt. **Anni** concludeert dat er van een relatief klein incident een olifant is gemaakt, waardoor er buitensporige aandacht is ontstaan die de ijdelheid van de atleet alleen maar voedt. Haar zoon raakt echter van streek, omdat hij vindt dat het maken van beledigende grappen publiekelijk veroordeeld moet worden.

Wat zou jij doen als je in Anni's plaats was?

1. Ik zou uitleggen dat vrijheid van meningsuiting betekent dat niet alle uitspraken iedereen zullen bevallen.
2. Ik zou mijn zoon aanmoedigen om na te denken over waarom een atleet die bekend staat om zijn beledigende opmerkingen, herhaaldelijk wordt uitgenodigd voor interviews.
3. Ik zou zeggen dat het niet nodig is om van streek te raken over onze verschillende standpunten.
4. Ik zou voorstellen dat we de tijd nemen om zowel het interview als de reacties op sociale media grondig te bespreken.
5. Ik zou hem vertellen dat ik zijn standpunt waardeer dat mensen niet het doelwit mogen zijn van beledigende grappen.

Problemen in de klas I

Mary, een wiskundelerares op de middelbare school, heeft haar laatste lessen 's ochtends vroeg. Ze heeft haar leerlingen verteld dat op tijd komen cruciaal is voor het examen, omdat te laat komen de concentratie van iedereen verstoort. Michael, een goede leerling, is herhaaldelijk te laat gekomen voor de les. Hoewel **Mary** het heeft getolereerd, is ze boos. Nadat Michael voor de zesde keer te laat is gekomen, spreekt ze hem voor de hele klas aan en zegt dat zijn herhaaldelijke te laat komen blijk geeft van gebrek aan respect en achteloosheid tegenover zowel haar als zijn klasgenoten. Michael zegt niets, verlaat de klas en slaat de volgende wiskundeles over.

Wat zou jij doen als je in Mary's plaats was?

1. Ik zou Michael een brief schrijven om uit te leggen dat het negeren van afgesproken regels blijk geeft van een gebrek aan respect voor anderen. Als hij objectieve redenen had om niet op tijd te kunnen komen, had hij dit moeten aangeven toen de regel werd vastgesteld.
2. Aangezien Michael goed presteert in wiskunde, zie ik geen reden om hem onder druk te zetten om lessen bij te wonen als hij niet op tijd komt. Ik zal hem hierover schriftelijk informeren en daarbij ook aangeven wanneer hij verplicht is om schriftelijke tussentijdse toetsen en beoordelingstoetsen te maken.
3. Het is uiteindelijk aan Michael zelf om te beslissen of en hoe hij naar de wiskundeles komt of niet. Als ik met elke leerling ga onderhandelen over de toelaatbaarheid van te laat komen, ben ik al snel voornamelijk bezig met deze communicatie.
4. Ik ga Michael opzoeken en vragen hoe hij de situatie denkt op te lossen.
5. Michael mag dan formeel een 18-jarige volwassene zijn, maar hij is nog steeds een leerling. Ik ga hem opzoeken om uit te zoeken waarom hij zonder iets te zeggen is weggegaan.

Problemen in de klas II

Michaels wiskundelessen bij lerares Mary staan 's ochtends als eerste op het rooster. Mary heeft een strikte regel tegen te laat komen ingesteld, omdat te laat komen zowel haar concentratie als die van de andere leerlingen verstoort. **Michael** is goed in wiskunde, maar heeft moeite om op tijd te komen sinds hij na de scheiding van zijn ouders met zijn moeder en zusje uit de stad is verhuisd. Omdat zijn moeder al geruime tijd ziek is, brengt hij ook zijn zusje naar de kleuterschool, waardoor hij soms vertraging oploopt. **Michael** houdt zijn gezinsproblemen privé.

Op een ochtend, nadat hij weer te laat is gekomen, vertelt juf Mary de klas dat zijn te laat komen blijk geeft van gebrek aan respect en achteloosheid. **Michael** verlaat de klas zonder iets te zeggen.

Wat zou jij doen als je in Michaels plaats was?

1. Regels zijn regels, en aangezien ik niet wil liegen, ga ik niet naar de les als ik te laat ben. Ik zal ook een berichtje schrijven aan juf Mary.
2. Ik zou een brief aan juf Mary schrijven waarin ik zeg dat ik heel goed begrijp dat mijn te laat komen het lesritme van de juf en de andere leerlingen verstoort. Ik zal uitleggen dat ik, om persoonlijke redenen, niet kan beloven dat ik in de toekomst niet meer te laat zal komen, en vragen of de school een uitzondering kan maken en mij toestaat het vak zelfstandig af te ronden.
3. Ik zou mijn moeder bellen en haar vertellen dat ik het me niet langer kan veroorloven om te laat op school te komen, en dat ze een andere regeling moet treffen om mijn zusje naar de kleuterschool te brengen.
4. Ik zou na de les naar juf Mary gaan en haar bedanken voor haar geduld met mijn te laat komen. Aangezien ik het onderwerp van mijn thuissituatie niet wil aansnijden, zou ik zeggen dat ik moeite heb met 's ochtends opstaan. Ik zou duidelijk maken dat ik niet onattent ben, en dat als ik in de toekomst weer te laat ben, dit niet komt door een gebrek aan respect voor haar.
5. Ik heb medelijden met juf Mary en zou naar haar kantoor gaan. Ik zou mijn excuses aanbieden en eerlijk zeggen dat ik de redenen voor mijn te laat komen niet kan uitleggen, omdat ze te maken hebben met mijn persoonlijke gezinsleven. Ik zou vragen welke oplossingen zij ziet.

Advies geven aan een beste vriend? I

De Europese verkiezingen komen eraan. **Tim** weet al op wie hij gaat stemmen en wil dat zijn partij wint. Hij gebruikt sociale media om op de hoogte te blijven. Zijn vriend Ben, die voor het eerst gaat stemmen, gebruikt ook sociale media voor politieke informatie, omdat tv te ingewikkeld is en hij niet graag nieuwsartikelen leest. Veel partijen en politici posten daar, en Ben volgt ze.

Beide vrienden weten uit eerdere gesprekken dat hun politieke opvattingen sterk uiteenlopen, en daarom hebben ze het onderwerp verkiezingen tot nu toe vermeden. Op een dag, wanneer ze elkaar in een café ontmoeten, geeft Ben aan **Tim** toe dat de enorme hoeveelheid informatie en de overvloed aan keuzemogelijkheden hem overweldigden. Tot slot zegt Ben: „Er is gewoon zoveel dat ik misschien helemaal niet ga stemmen.”

Wat zou jij doen als je in Tims schoenen stond?

1. Ik zou Bens mening over de verkiezingen niet moeten beïnvloeden, vooral omdat hij niet om mijn hulp heeft gevraagd. Het is zijn recht om op elke partij te stemmen die hij wil, of helemaal niet te stemmen. Het zou onethisch zijn om dat recht te schenden.
2. Het is beter voor de samenleving als meer mensen gaan stemmen. Daarom zou ik Ben aanmoedigen om te stemmen, zelfs als zijn stem tegen de mijne ingaat.
3. Aangezien Ben nog steeds twijfelt, kan hij net zo goed voor mijn partij kiezen, omdat ik mijn keuze rationeel heb gemaakt. Ik vertel dit aan Ben en probeer de voordelen uit te leggen van het kiezen van mijn partij boven de andere.
4. Ik zou Ben vragen of hij mijn hulp wil bij het nemen van een beslissing. Als hij “ja” zegt, zou ik hem helpen zijn voorkeuren in kaart te brengen en een snelle analyse maken van welke partijen het meest geschikt voor hem zijn. Ik zou hem ook vertellen dat de keuze die hij uiteindelijk maakt geen invloed heeft op onze relatie.
5. Ik weet dat politiek en verkiezingen in het begin wat lastig kunnen zijn. Daarom zou ik algemene informatie geven die Ben kan helpen het wat beter te begrijpen. Ik zou Ben ook vertellen dat het uiteindelijk oké is als hij niet stemt.

Advies geven aan een beste vriend? II

Ben mag voor het eerst stemmen bij de Europese verkiezingen. Hij wil van dit recht gebruikmaken, maar weet nog niet zeker welke partij bij hem past. **Bens** beste vriend Tim weet echter al op wie hij gaat stemmen. **Ben** overweegt Tim om advies te vragen, omdat Tim meer weet over politiek en stemmen. Hij aarzelt; hij wil hulp, maar hij weet dat zijn en Tims opvattingen sterk verschillen en dat Tim hem in het verleden onder groepsdruk heeft gezet om dingen te doen die hij niet wilde. Op een dag komt het gesprek vanzelf op stemmen.

Wat zou jij doen als je in Bens plaats was?

1. Ik vraag niet om suggesties over op wie ik moet stemmen, want dat is een persoonlijke beslissing die ik zelf moet nemen. Ik zou zeggen dat we het in plaats daarvan over andere onderwerpen moeten hebben.
2. Ik wil graag Tims suggesties horen, dus zeg ik dat ik er nog niet uit ben. Ik hoef niet te stemmen zoals hij zegt, maar ik kan wel naar zijn standpunt luisteren.
3. Ik zou Tim om advies vragen, omdat ik mezelf niet wil uitputten met zelfstandig onderzoek.
4. Ik vraag Tim om me verschillende video's van zijn favoriete partij te sturen en een suggestie te doen op wie ik moet stemmen.
5. Ik vraag Tim om me de video's te sturen van degenen die volgens hem bij mijn opvattingen passen – dit zou me helpen een besluit te nemen.

Oma en algoritmen I

Hollie, een jongvolwassene die actief is op sociale media, plaatst vaak updates voor haar vrienden. Haar grootmoeder Annie, die haar ongeveer drie keer per week belt, is erg geïnteresseerd in **Hollie's** leven. Hoewel **Hollie** de telefoontjes leuk vindt, komen ze soms op ongelegen momenten. Om gemakkelijker contact te houden, stelt **Hollie** voor dat Annie een tablet aanschaft en haar volgt op sociale media.

Nu Annie online is, volgt ze niet alleen **Hollie**, maar ook andere content. Zo ontdekte ze bijvoorbeeld een account dat kruidenremedies boven traditionele geneeskunde promoot en, beïnvloed door dit account, stopte ze met het innemen van haar bloeddrukmedicatie. **Hollie** maakt zich zorgen en vraagt zich af of het een goed idee was om de tablet aan te raden.

Wat zou jij doen als je in Hollie's schoenen stond?

1. Ik heb niet het recht om mijn oma te vertellen wat ze wel en niet mag gebruiken. Dat gezegd hebbende, controleer ik het kanaal op misleidende informatie en meld ik het aan het sociale mediaplatform als ik iets vind.
2. Ik leg mijn oma uit hoe ze kan controleren of de informatie juist of onjuist is en hoe ze kanalen op het sociale mediaplatform kan melden.
3. Ik vind niet dat het uitsluitend mijn verantwoordelijkheid is om mijn oma te leren hoe ze verkeerde informatie kan herkennen, dus zou ik andere familieleden vragen om te helpen toezicht te houden op haar gebruik van sociale media.
4. Ik zou mijn oma zeggen dat ik blij ben dat de tablet haar vermaak biedt en een prettige manier is om de tijd te verdrijven, maar dat ze, als het om haar gezondheid gaat, het advies van haar arts moet opvolgen.
5. Ik wil mijn oma zo goed mogelijk tegen desinformatie beschermen, dus zou ik voorstellen dat ze me voortaan een privébericht stuurt met een link naar elke pagina waarvan ze de betrouwbaarheid in twijfel trekt. Op die manier zou ik me meer op mijn gemak voelen over haar gebruik van sociale media.

Oma en algoritmen II

Annie, een gepensioneerde dame met veel vrije tijd, vindt het heerlijk om haar enige kleinkind, Hollie, te bellen. Hun gesprekken brengen haar veel vreugde, aangezien ze verder niet veel contact heeft met anderen. De laatste tijd heeft Hollie het drukker en stelde ze aan **Annie** voor om een tablet aan te schaffen, zodat ze via sociale media contact kan houden. Met Hollies hulp leert **Annie** de basisbeginselen en begint ze regelmatig via de app te chatten.

De app toont haar ook boeiende video's, vooral van een jonge maker van content over gezondheid en lifestyle. In één video werden de nadelen besproken van een bloeddrukmedicijn dat **Annie** gebruikt. Omdat ze denkt dat ze misschien soortgelijke bijwerkingen heeft, stopt **Annie** een week lang met het innemen ervan. Als ze dit aan Hollie vertelt, raakt Hollie van streek, waarschuwt ze haar dat ze niet alles op internet moet geloven en stelt ze voor dat Annie de tablet alleen gebruikt om met haar te communiceren.

Wat zou jij doen als je in Annie's schoenen stond?

1. De tablet heeft me veel voordelen en leuke manieren om mijn tijd door te brengen opgeleverd. Ik zou Hollie vertellen dat ik een volwassene ben die verantwoordelijk is voor mijn eigen mediagebruik.
2. Ik zou aan Hollie voorstellen om een lijst met betrouwbare kanalen voor mij samen te stellen.
3. Ik zou Hollie eraan herinneren dat zij het was die, vanwege haar beperkte tijd, voorstelde om via de tablet te communiceren – en dat voor een gepensioneerde dergelijke communicatie alleen niet voldoende is.
4. Ik zou Hollie vertellen dat ik waarschijnlijk te goed van vertrouwen was en dat ik niet meer zal experimenteren met mijn bloeddrukmedicatie. Ik zou mezelf echter beloven dat ik haar in de toekomst niet meer zal vertellen wat ik graag online doe.
5. Ik zou niet willen dat Hollie zich zorgen om mij maakt. Ik zou haar vertellen dat ik de tablet vanaf nu alleen nog maar zal gebruiken om met haar te communiceren.

Een leerling heeft het moeilijk in de klas I

In de wiskundeles van leraar **Martin** voor groep 6 doen de leerlingen hoofdrekenopgaven in volgorde van hun zitplaats. Elke leerling moet antwoorden als hij of zij aan de beurt is, zelfs als hij of zij het niet zeker weet.

Wanneer Katariina, een leerling die moeite heeft met wiskunde, vol zelfvertrouwen een juist antwoord geeft, valt de klas verbaasd stil. **Martin** reageert wantrouwend: "Heb je dat echt zelf uitgerekend? Dat ging snel voor jou," en geeft haar een moeilijkere vraag.

Katariina wordt stil en probeert de nieuwe opgave op te lossen, maar dat lukt niet. Een andere leerling geeft het antwoord en de klas giechelt. De les gaat verder, maar **Martin** merkt dat Katariina's ogen vol tranen staan. **Martin** herinnert zich hoe Katariina vorige week nog enthousiast haar hand opstak, zelfs als ze foute antwoorden gaf. Nu zit ze stil en in zichzelf gekeerd.

Wat zou jij doen in Martins plaats?

1. Ik geef toe dat ik het vertrouwensprincipe heb geschonden en spreek Katariina onder vier ogen aan, waarbij ik me duidelijk verontschuldigt voor mijn twijfel en de pijn die ik heb veroorzaakt.
2. Ik besef dat mijn gedrag de motivatie niet alleen van Katariina, maar ook van andere leerlingen heeft kunnen verminderen. In de volgende les geef ik openlijk toe dat de klasgenoten, in plaats van te giechelen, hadden kunnen beseffen dat Katariina twee opgaven moest oplossen terwijl de anderen er maar één hoefden op te lossen.
3. Ik maak het incident niet tot onderwerp van gesprek, maar let in de toekomst beter op mijn toon en lichaamstaal.
4. In de volgende les bied ik openlijk mijn excuses aan en leg ik uit waarom het belangrijk is om niemand te onderschatten.
5. Na de les spreek ik Katariina aan en laat ik haar zien dat ik in haar capaciteiten geloof; ik vraag wat ik kan doen om haar te helpen zich meer op haar gemak te voelen in de wiskundeles.

Een leerling heeft het moeilijk in de klas II

Katariina heeft moeite met wiskunde en de lessen van leraar Martin zijn altijd een uitdaging. Vandaag voelt het bijzonder spannend. De leraar kondigt een hoofdrekenoefening aan waarbij iedereen om de beurt moet antwoorden, niet alleen vrijwilligers.

Katariina's hart gaat tekeer, maar gelukkig heeft haar vader haar de avond ervoor juist op dit onderwerp geholpen. Als ze aan de beurt is, komt het antwoord snel en zelfverzekerd. Maar in plaats van lof zegt Martin: "Heb je dat echt zelf uitgerekend? Dat leek me een beetje snel voor jou." Vervolgens geeft hij haar een veel moeilijker probleem, dat ze niet kan oplossen. Een klasgenoot geeft het antwoord en de les gaat verder.

Nu heeft **Katariina** het gevoel dat het niet eens uitmaakt of ze het juiste antwoord heeft, als niemand haar gelooft. Ze is teleurgesteld in de enige persoon van wie ze hoopte dat hij haar vooruitgang zou opmerken en vraagt zich af of het wel zin heeft om het de volgende keer nog eens te proberen.

Wat zou jij doen als je in Katariina's schoenen stond?

1. Ik reageer direct en vertel de leraar dat ik me grondig en zelfstandig heb voorbereid. Het voelt oneerlijk om in twijfel te worden getrokken.
2. Ik kies ervoor om met de klasleraar of een volwassene die ik vertrouw te praten, in de hoop dat mijn ervaring kan helpen om de manier waarop de leraar met andere leerlingen praat te verbeteren.
3. Ik besluit dat ik aan niemand anders dan mezelf iets hoeft te bewijzen. Ik geef een tijdje geen antwoord in de klas, maar blijf thuis oefenen.
4. Ik probeer tijdens de pauze rustig uit te leggen dat ik de avond ervoor had geoefend en zelfstandig had geantwoord, maar dat de vervolgvraag gewoon te moeilijk voor me was.
5. Tijdens de pauze spreek ik de leraar aan en leg ik uit dat ik het gevoel had dat hij me niet geloofde en dat als anderen op dezelfde manier zouden worden behandeld, ze misschien helemaal zouden stoppen met proberen.

AI-tools op school introduceren? I

Paul is een middelbare scholier. Hij is niet bepaald enthousiast over school. Als hij geen tijd of energie heeft, gebruikt **Paul** soms AI om zijn huiswerk te maken. Op een dag, tijdens een les informatica, geeft de leraar een presentatie over de ethische implicaties van AI. De leraar legt uit dat het verkeerd is om alle eer op te eisen voor inhoud die gedeeltelijk door AI is gegenereerd. Aan het einde vertelt de leraar dat hij AI heeft gebruikt om de presentatie te schrijven. De leraar vraagt de klas vervolgens of ze al eens AI hebben gebruikt, en in welke mate.

Wat zou jij doen als je in Pauls schoenen stond?

1. Ik zou eerlijk antwoorden dat ik AI had gebruikt om mijn huiswerk te maken.
2. Ik zou wijzen op de hypocrisie van het vragen aan leerlingen om iets te bekennen dat als onethisch kan worden beschouwd.
3. Ik zou mijn mond houden. Ik heb er niets aan om mezelf bloot te geven.
4. Ik zou over mijn AI-gebruik praten, zodat de hele klas kan leren hoe ze AI effectiever kunnen inzetten voor het leren.
5. Ik zou niet over mijn AI-gebruik praten, omdat dat een negatieve invloed zou kunnen hebben op de rest van de studenten. Ik wil niet dat de studenten worden ondervraagd omdat ik mijn mond niet kon houden.

AI-tools op school introduceren? II

Andrej geeft les in informatica op een middelbare school. AI is een onderwerp waarover het schoolbestuur twijfelt: wat mag er wel en wat niet? Daarom vraagt het schoolbestuur **Andrej** om een presentatie te geven over AI – het gebruik, de voordelen en de risico's ervan – met als doel een discussie op gang te brengen over het gebruik van AI. **Andrej** krijgt het advies om de inhoud actueel te houden, omdat leerlingen al goed op de hoogte zijn van online kwesties. Hij besluit AI te gebruiken om een deel van zijn presentatie te schrijven, als voorbeeld van waarvoor AI kan worden gebruikt.

Aan het einde legt hij uit hoe hij AI heeft gebruikt bij het voorbereiden van deze presentatie en vraagt hij hoe zij zelf AI hebben gebruikt in hun ervaring. Een leerling antwoordt dat hij, aangezien het niet verboden is, AI het grootste deel van het schooljaar heeft gebruikt om te helpen met huiswerk. Anderen knikken.

Wat zou u doen als u in de plaats van Andrej was?

1. Ik zou de leerling complimenteren voor zijn eerlijkheid en hem vragen of ze een regel kunnen opstellen voor het gebruik van AI bij huiswerk.
2. Op basis van de discussie in mijn klas zou ik het schoolbestuur adviseren dat de docenten duidelijkere richtlijnen moeten geven over hoe AI in hun lessen gebruikt mag worden.
3. Ik zou aanbevelen om de suggestie in mijn presentatie op te volgen. Het was mijn taak om een presentatie te geven, niet om de morele dilemma's van de leerlingen die AI gebruiken aan te pakken.
4. Ik zou later onder vier ogen met de leerling spreken en hem adviseren het gebruik van AI tot een minimum te beperken. Dit komt omdat AI fouten kan maken en het gebruik ervan het vermogen van de leerling belemmert om cruciale informatie te leren, wat in de toekomst negatieve gevolgen voor de leerling kan hebben.
5. Ik zou zeggen dat als studenten vragen hebben over het gebruik van AI bij huiswerk, ik beschikbaar ben voor gesprekken.

Toegang krijgen tot toetsvragen I

Freja studeert voor de geschiedenisstoets die binnenkort op haar middelbare school plaatsvindt. Met hun klasgenoten hebben ze een chat waar ze hun leerproblemen delen. Op een avond plaatst Matteo de toetsvragen in de chat, waarbij hij opmerkt dat degenen die nerveus waren voor de toets zich geen zorgen meer hoeven te maken, omdat hij toegang heeft gekregen tot de vragen. Hoewel **Freja** niet goed is in geschiedenis, wil ze niet spieken.

Wat zou jij doen als je in Freja's schoenen stond?

1. Ik zou de foto's naar de leraar sturen en zeggen dat leerlingen toegang hebben gekregen tot de vragen.
2. Ik zou proberen de andere leerlingen ervan te overtuigen niet te spieken, want als iedereen verdacht goed antwoordt, zal de leraar argwaan krijgen en zullen we allemaal de gevolgen ondervinden.
3. Ik zou niets doen, want na het lezen van de vragen begrijp ik beter wat de leraar belangrijk vindt.
4. Ik zou de leraar na de toets laten weten dat hij de beveiliging moet controleren, omdat er gevoelige informatie is uitgelekt.
5. Ik zou de anderen proberen te overtuigen dat alleen die leerlingen die hun cijfers voor geschiedenis echt moeten verbeteren, de vragen gebruiken.

Toegang krijgen tot toetsvragen II

Sven is docent geschiedenis op een middelbare school. Er komt een toets aan waarvoor **Sven** vragen heeft voorbereid. Op een dag is er een noodgeval in de hal en vergeet hij uit te loggen op zijn computer. Als hij terugkomt bij de computer, heeft hij het gevoel dat er iemand aan de computer heeft gezeten – de toetsvragen staan op het scherm en er zijn spullen op zijn bureau verplaatst.

Wat zou jij doen als je in Svens plaats was?

1. Voorafgaand aan de toets zou ik zeggen dat het onaanvaardbaar is om zonder toestemming toegang te krijgen tot de computer van iemand anders. Aangezien ik vermoed dat dit is gebeurd, kan ik de klas niet langer vertrouwen. In plaats van een schriftelijke toets zal ik mondelinge examens afnemen.
2. Ik zou de toetsvragen op kleine maar significante punten aanpassen. Zo zou ik kunnen zien wie er echt heeft gestudeerd en wie probeert te spieken.
3. Ik zou niets doen, omdat ik niets kan bewijzen. Ik wil geen aandacht vestigen op mijn eigen onzorgvuldigheid, dus zou ik het beschouwen als een leerervaring en snel een paar vragen aanpassen.
4. Voor de toets zou ik mijn vermoeden met de studenten delen en uitleggen dat ze, in plaats van de geplande toets, een reflectie moeten schrijven over of ze vooraf toegang hadden tot de vragen, hoeveel ze wisten en hoe ze op die informatie hebben gereageerd. Ik zou duidelijk maken dat hoe eerlijker en grondiger hun verslag is, hoe hoger hun cijfer zal zijn.
5. Omdat ik onzorgvuldig was, zou ik besluiten de toets door te laten gaan zoals oorspronkelijk gepland. Misschien zou een zwakkere leerling daardoor een beter cijfer krijgen, en dat is ook belangrijk.

Schoolreisje en een protest I

Jordan is leraar op een middelbare school. Er staat een gezamenlijk schooluitje gepland voor verschillende klassen, waaronder **die van Jordan**, naar een bekende historische bezienswaardigheid waarvoor toegangskarten nodig zijn. **Jordan** vraagt de leerlingen om toestemming van hun ouders, en op basis van het bevestigde aantal deelnemers worden er kaarten in bulk aangeschaft.

De avond voor het uitstapje krijgen **Jordan** en andere leraren te horen dat er op de locatie een controversiële politieke demonstratie zal plaatsvinden. Dit brengt **Jordan** in een lastig parket, omdat de kaartjes niet kunnen worden terugbetaald.

Wat zou jij doen als je in Jordans schoenen stond?

1. Ik zou met de andere leraren overleggen of we het uitstapje naar de historische locatie moeten annuleren en, indien mogelijk, een nieuwe locatie voor het uitstapje kiezen. Het is niet juist om de kinderen aan een dergelijke omgeving bloot te stellen, zelfs als de kaartjes niet kunnen worden terugbetaald.
2. Ik zou 's ochtends de beheerders van de historische locatie bellen om te vragen of ze ons voorrang kunnen geven, zodat de kinderen niet in de menigte van de demonstranten hoeven te wachten.
3. Ik zou het schoolbestuur informeren en vragen hoe we verder moeten gaan.
4. Ik zou een e-mail naar de ouders sturen om hen op de hoogte te brengen van de situatie. Zo kunnen de ouders zelf beslissen of ze hun kinderen mee willen sturen op het schooluitje of niet.
5. Ik zou het oorspronkelijke plan niet wijzigen, omdat de kinderen erg enthousiast zijn over het schoolreisje. Ik zou echter wel een e-mail naar de ouders sturen om de situatie uit te leggen.

Schoolreisje en een protest II

Franz is een alleenstaande ouder van een kind op de middelbare school. De school organiseert regelmatig schoolreisjes, en deze keer zegt het kind van Franz dat de klas een dagje naar een historische plek gaat. **Franz**, die geschiedenis belangrijk vindt en weet dat zijn kind graag mee wil, geeft toestemming en helpt met de voorbereidingen.

Op de dag van het uitstapje ziet **Franz** op het nieuws dat er op dezelfde plek een protest plaatsvindt. Hij ziet zijn kind en andere leerlingen in de menigte staan. Als het kind thuiskomt, vertelt het enthousiast over de dag, in de veronderstelling dat het protest deel uitmaakte van een voorstelling.

Wat zou jij doen als je in de plaats van Franz was?

1. Ik zou een formele klacht indienen bij de decaan. De school mag mijn kind niet in potentieel gevaarlijke situaties brengen, zeker niet zonder mijn toestemming.
2. Ik zou een e-mail sturen naar de andere ouders om hen te informeren over wat er was gebeurd en te vragen of iemand hiervan op de hoogte was. Ik zou ook voorstellen om een bijeenkomst te organiseren met de ouders om de situatie te bespreken.
3. Aangezien de kinderen zich blijkbaar vermaakt hebben, zou ik niets ondernemen.
4. Ik zou de klassenleraar van mijn kind aanschrijven en om uitleg vragen. Ik zou ook vragen om gedetailleerd op de hoogte te worden gehouden van alle toekomstige evenementen.
5. Ik zou andere ouders aansporen om zich bij mij aan te sluiten in mijn verzet tegen het optreden van de school. Protesten kunnen gevaarlijk zijn, en de school zou kinderen niet in dergelijke situaties moeten brengen.

Principe-georiënteerd type

Het principe- of regelgerichte type is geïnspireerd door deontologische ethiek en het idee dat de moraliteit van een handeling wordt bepaald door de handeling zelf; de gevolgen van de handeling worden niet als belangrijk beschouwd. Dit type is bij uitstek geschikt voor het volgen van overeengekomen principes en waarden: wat wel en niet gedaan moet worden.

Binnen de dialogische communicatie-ethiek worden waarden en principes vastgelegd in ethische codes. Waarden worden daarbij soms impliciet uitgedrukt dan principes. Zo kan waarheid, een universele waarde in de communicatie-ethiek, worden geformuleerd als het principe: "Elke deelnemer aan communicatie is verantwoordelijk voor het verspreiden van waarheidsgetrouwe informatie."

Het regelgerichte type laat zich leiden door idealen, maar niet iedereen deelt dezelfde waarden of principes. Wat alle regelgerichte types gemeen hebben, is een categorische manier van denken: iets is goed of fout, zonder ruimte voor grijze gebieden.

Een stereotype van dit type is de strenge bestuurder die vereisten of procedures naar de letter opvolgt. Tegelijkertijd kan een op waarden en principes gerichte mentaliteit stabiliteit en een gevoel van veiligheid bieden, mits de betekenis van die principes gezamenlijk is besproken en vastgesteld. Binnen een regelgerichte mindset kunnen discussies ontstaan over de interpretatie van waarden, maar er worden geen uitzonderingen gemaakt louter omdat iemand lijdt of een speciale behandeling nodig heeft. Principes gelden voor dit type als categorische richtlijnen, bijvoorbeeld: "liegen is ontoelaatbaar". Het wordt niet als moreel relevant beschouwd om te overwegen of en wanneer een "leugentje om bestwil" gerechtvaardigd zou kunnen zijn. Vrijheid van meningsuiting is voor dit type dan ook een waarde die compromisloos verdedigd moet worden.

Type gericht op het algemeen belang

Het type dat gericht is op het welzijn van een grote groep of het algemeen belang, is geïnspireerd door het utilitarisme. Morele redenering is gebaseerd op de vraag welke handelwijze het grootste voordeel oplevert voor zo veel mogelijk mensen. Als communicatie ten goede komt aan een grote groep, is het gerechtvaardigd dat een individu daarvoor ongemakken moet verdragen. Voor journalisten geldt bijvoorbeeld dat het informeren van het publiek vaak zwaarder weegt dan de belangen van de individuen – mensen in machtsposities moeten daarom meer kritiek kunnen verdragen dan de gemiddelde persoon.

Dit type volgt geen vast regels of principes, maar streeft ernaar het algemeen welzijn in elke situatie te maximaliseren. Dat kan compromissen vereisen en het afwegen van verschillende, met elkaar concurrerende waarden.

Omdat dit type schade als gerechtvaardigd beschouwt wanneer dat nodig is voor een groter goed, zal het in de communicatie-ethiek waarschijnlijk de voorkeur geven aan transparantie boven privacybescherming, en aan brede informatieverstrekking boven het bewaren van vertrouwelijkheid. Binnen de dialogische communicatie-ethiek hecht dit type er belang aan dat grote groepen mensen gelijke kansen hebben om aan communicatie deel te nemen.

Zelfgericht type

Het zelfgerichte type laat zich inspireren door ethisch egoïsme en subjectivisme. Dit type gaat altijd uit van zijn eigen belangen. Hoewel dit in veel situaties onethisch kan lijken, is dit type meestal niet gedreven door persoonlijk gewin. Het vermijdt eerder schade of extra verplichtingen, en bewaakt zo het eigen welzijn of de eigen gemoedsrust. Waar mogelijk delegeert het zelfgerichte type beslissingen liever aan anderen.

Binnen de dialogische communicatie-ethiek denkt dit type zorgvuldig na voordat het reageert of een mening uit. Vooral in conflictsituaties kiest het liever voor stilzwijgen of een zo neutraal mogelijke reactie. Het neemt niet actief deel aan debatten, maar dat betekent niet dat het geen eigen standpunten heeft. Privacy is voor dit type bijvoorbeeld een belangrijke waarde, maar de bescherming ervan wordt gezien als de persoonlijke verantwoordelijkheid van het individu zelf.

Relatiegericht type

Dit type wordt gedreven door het onderhouden en ontwikkelen van goede relaties, en vermijdt waar mogelijk deze te schaden, zelfs als dat betekent dat waarden en principes soms terzijde moeten worden geschoven. Het streeft naar een evenwicht tussen verschillende belangen zonder iemand te bevoordelen. Enerzijds kan het worden gezien als een passieve actor die de status quo handhaaft en spanningen vermijdt. Anderzijds kan het optreden als een bemiddelaar die consensus zoekt rond controversiële kwesties.

Binnen de dialogische communicatie-ethiek uit dit type zelden kritiek op mensen in machtsposities en vermijdt het conflicten met mensen die aanzienlijke beslissingsbevoegdheid hebben. Voor dit type is vrijheid van meningsuiting doorgaans geen waarde om voor te strijden. Het hecht waarde aan goede communicatieve vaardigheden die succesvolle onderhandelingen mogelijk maken. Eerlijke en directe feedback vormt een potentieel struikelblok: dit type neigt ernaar mensen te snel gelijk te geven en te prijzen. Omdat het gelooft dat lof en erkenning mensen blij maken, doet het dit ook in situaties waarin lof onoprecht wordt of zelfs grenst aan leugens.

Zorgethisch georiënteerd type

Dit type is gedreven door de wens om de persoon te beschermen en te ondersteunen die in een bepaalde situatie het kwetsbaarst is. Het biedt hulp en ondersteuning, ook ten koste van het eigen voordeel of de eigen belangen. Anders dan het relatiegerichte type

neigt het zorgethisch georiënteerde type ertoe de zwakkere partij te bevoordelen, en schrikt het er niet voor terug daarmee relaties met anderen onder druk te zetten.

Binnen de dialogische communicatie-ethiek is dit type doorgaans een goede en empathische luisteraar, die mensen geen kritische of veroordelende feedback geeft. Anders dan het type dat gericht is op het algemeen belang, richt het zorgethisch type zich in de communicatie op het specifiek individu. Het type respecteert ieders recht om zelf de grenzen de eigen privacy te bepalen, maar is van mening dat onervaren of kwetsbare mensen verzorgd moeten worden en tijdig advies verdienen. Het vertellen van de waarheid mag een persoon geen pijn doen.

Dit type is bereid om mensen in machtsposities publiekelijk te bekritisieren wanneer dat nodig is om iemand te beschermen die onrecht is aangedaan of niet voor zichzelf kan spreken. Het heeft oog voor situaties waarin iemand van communicatie wordt uitgesloten. Vrijheid van meningsuiting is voor dit type dan ook niet zozeer een algemeen mensenrecht, maar eerder een kwestie die ingrijpen vereist wanneer specifieke individuen ervan worden beroofd. Dit type maakt zich doorgaans geen zorgen over de mogelijke gevolgen die het opkomen voor anderen voor zichzelf hebben.

De betekenis van kleurencombinaties

Hieronder presenteren we mogelijke interpretaties van verschillende kleurencombinaties. Deze interpretaties zijn gebaseerd op geconstrueerde types en ervaringen die zijn verzameld tijdens het testen van het spel; ze moeten niet worden beschouwd als definitieve waarheden. Ze zijn eerder bedoeld als vertrekpunt voor verdere discussie binnen uw organisatie, afdeling of team.

Paars en **groen** als dominante avatarkleuren suggereert dat spelers de voorkeur geven aan het onderhouden van positieve interpersoonlijke relaties en het vermijden van conflicten. Mensen die dergelijke keuzes maken, zullen zich waarschijnlijk onthouden van openbare kritiek, maar blijven gevoelig voor situaties waarin iemand wordt gepasseerd of genegeerd. Doorgaans wordt er meer tijd besteed aan communicatie, luisteren en discussie, aangezien dit bijdraagt aan een positievere sfeer.

Blauw en **groen** als dominante combinatie wijst eveneens op een voorkeur voor het vermijden van conflicten, maar met een voorzichtigere en terughoudendere houding in de communicatie. Ze zijn minder geneigd om kritiek te uiten op leidinggevendenden. Communicatie-ethiek wordt vooral gezien als een kwestie van interpersoonlijke verhoudingen. In vergaderingen en andere openbare communicatiesituaties ligt de nadruk op het zoeken naar compromissen, het bieden van geruststelling en het bevorderen van verzoening in plaats van het uiten van kritiek.

Rozerood, **geel** en **paars** samen kan duiden op een mentaliteit waarin bepaalde principes worden gehandhaafd, ook als dit ten koste gaat van persoonlijk sociaal kapitaal of relaties. Deze combinatie kan wijzen op de bereidheid om bij een complex ethisch dilemma, de onmiddellijke belangen van zichzelf of anderen naar de achtergrond te schuiven.

Rozerood en **geel** vertegenwoordigen een manier van denken waarin publiekelijk overeengekomen principes van goede communicatie en gedeelde waarden altijd verdedigd moeten worden. Gezamenlijke afspraken hebben voorrang boven harmonieuze interpersoonlijke relaties, omdat het naleven van waarden zorgt voor orde en veiligheid. Als blijkt dat er geen duidelijke overeenstemming bestaat over die waarden, moet een discussie op gang worden gebracht. De dominantie van deze combinatie kan wijzen op de overtuiging dat er geen uitzonderingen mogen worden gemaakt voor wie die vastgestelde normen overtreedt – men kan hun beweegredenen begrijpen, maar niet rechtvaardigen

Blauw en **geel** vormen een contrasterende combinatie: geel staat voor een actieve, publieksgerichte mentaliteit en blauw voor een meer passieve, beschermende houding. Hun combinatie suggereert dat keuzes voornamelijk worden bepaald door de specifieke kenmerken van afzonderlijke situatie.

Geel en groen samen kunnen wijzen op een mentaliteit die brede inclusie, erkenning en transparantie hoog in het vaandel heeft staan – zelfs als dat enige flexibiliteit vereist bij het naleven van bepaalde principes, zoals het strikt spreken van de waarheid.

Rozerood en paars /groen is een enigszins tegenstrijdige combinatie: op regels gebaseerde ethische redenering (rozerood) is doorgaans tijdsefficiënter dan de toepassing van zorgethiek (paars) of relatiegerichte waarden (groen), die beide aanzienlijk meer tijd en overleg vereisen.

Een overwicht van grijs kan wijzen op langdurige discussies of beperkt wederzijds luisteren. Het kan ook suggereren dat de ervaringen van deelnemers met de casussen sterk uiteenlopen, wat leidt tot fundamenteel verschillende interpretaties. Grijstinten kunnen verder betekenen dat deelnemers oprecht verschillende waarden hebben en er bewust mee instemmen dat consensus niet haalbaar is (“respectvol van mening verschillen”). Ook een dergelijke uitkomst is zinvol: dialoog vereist immers begrip en erkenning van verschillende waardeposities.

1. Het domein van individuele autonomie en informatieve zelfbeschikking

Dit domein heeft betrekking op het vermogen en de mogelijkheid van individuen om in communicatiesituaties zelfstandig weloverwogen en geïnformeerde beslissingen te nemen, bewust de grenzen van hun privacy af te bakenen, de informatieomgeving te kiezen waaraan zij willen deelnemen, en verantwoordelijkheid te nemen voor de informatie die zij delen. Informatieve zelfbeschikking omvat ook het recht om controle uit te oefenen over het verzamelen, de juistheid, het gebruik en de openbaarmaking van de eigen persoonsgegevens. Dialogische communicatie is succesvol wanneer elke persoon autonomie heeft en een weloverwogen begrip van de grenzen van het eigen privéleven en dat van naasten. Instellingen hebben de verantwoordelijkheid om de privacy te beschermen en gevoelige persoonsgegevens te beveiligen – ook in digitale en door AI gemedieerde communicatieomgevingen waar persoonsgegevens kunnen worden verzameld, verwerkt of afgeleid.

1.1. Individuen moeten de mogelijkheid hebben om hun informatiezelfbeschikking uit te oefenen – dat wil zeggen het vermogen om te beslissen welke informatie over hen wordt verspreid en hoe deze wordt gecommuniceerd, binnen het kader van de geldende wetgeving.

1.2. Individuen hebben het recht om informatie of communicatie te weigeren die hun welzijn in gevaar kan brengen of die zij ethisch of persoonlijk onaanvaardbaar achten.

1.3. Het recht op informatiezelfbeschikking moet worden ondersteund wanneer individuen onervaren zijn, over onvoldoende middelen beschikken en/of kwetsbaar zijn in de gegeven communicatiesituatie.

1.4. Communicatiepartners in een sterkere positie hebben de plicht om de informatiezelfbeschikking van degenen in zwakkere posities te versterken. Daarbij moet rekening worden gehouden met het feit dat de communicatieve vaardigheden van kinderen aansluiten bij hun ontwikkelingsniveau, en dat het vermogen tot informatiezelfbeschikking van ouderen en/of zieke personen kwetsbaar kan zijn.

1.5. Individuen moeten toegang hebben tot informatie over zichzelf die essentieel is voor het nemen van hun eigen beslissingen.

1.6. Bij het gebruik van digitale en door AI gemedieerde systemen moet de informatiezelfbeschikking van individuen worden gerespecteerd en ondersteund, inclusief transparantie over gegevensverzameling, -verwerking en geautomatiseerde besluitvorming.

2. Het domein van de kwaliteit van informatie

De kwaliteit van informatie is een cruciale voorwaarde voor ethische dialogische communicatie. Communicatie van hoge kwaliteit houdt in dat mensen eerlijk communiceren, transparant zijn over hun intenties en relevante informatie op de best mogelijke manier delen. Voor een goede dialogische interactie is het niet voldoende om alleen feiten te verifiëren; informatie moet ook op een manier worden gepresenteerd die kritische evaluatie en bevraging mogelijk maakt. Een hoogwaardige uitwisseling van informatie en redelijke discussie vormen de basis voor een vertrouwensvolle dialoog. Deelnemers aan communicatie dragen een gedeelde verantwoordelijkheid voor de proactieve verspreiding van betrouwbare informatie in het algemeen belang. Tegelijkertijd creëren opkomende technologieën nieuwe mogelijkheden voor manipulatie, waardoor het essentieel is om door AI gegenereerde inhoud duidelijk openbaar te maken en op passende wijze te labelen.

2.1. Deelnemers zijn verantwoordelijk voor het beoordelen van de betrouwbaarheid van de informatie die hen ter beschikking staat.

2.2. Deelnemers aan communicatie moeten hun bronnen bekendmaken om transparantie en vertrouwen te waarborgen.

2.3. Alle deelnemers aan dialogische communicatie moeten duidelijke antwoorden geven en ontvangen over het doel van de communicatie.

2.4. Manipulatie en/of misleiding – zoals het delen van valse informatie, verborgen reclame, propaganda, manipulatieve generalisaties of het gedeeltelijk verbergen van informatie – zijn onethisch.

2.5. Communicatoren moeten transparant zijn over het gebruik van digitale en AI-ondersteunde hulpmiddelen, waaronder het duidelijke vermelden van door AI gegenereerde of door AI bewerkte inhoud, om manipulatie te voorkomen en een weloverwogen beoordeling door communicatiepartners te ondersteunen.

3. Het domein van ethisch gedrag in situaties van confrontatie en meningsverschil

Meningsverschillen en een open discussie over de oorzaken ervan ondersteunen de dialoog tussen individuen, binnen organisaties en in de samenleving als geheel. Deelnemers aan communicatie moeten verantwoordelijkheid nemen voor hun boodschappen door hun motieven, perspectieven en grenzen duidelijk en transparant te verwoorden. Communicatieve handelingen hebben ethische implicaties, en de verantwoordelijkheid strekt zich niet alleen uit tot de intenties van de gesprekspartner, maar ook tot de mogelijke interpretatie en gevolgen van wat er wordt gezegd. In conflictsituaties is het belangrijk te begrijpen of een communicatiebarrière het conflict

heeft veroorzaakt, en zo ja, welke.² Hoffelijkheid blijft essentieel, ook in conflictueuze communicatie.

3.1. Iedereen heeft de verantwoordelijkheid om open te staan voor afwijkende meningen en te luisteren naar de beweegredenen daarachter. Men hoeft niet bang te zijn voor meningsverschillen. Dialoog kan leiden tot wederzijds begrip, compromissen of een vreedzame erkenning van blijvende verschillen.

3.2. Wanneer er geen overeenstemming kan worden bereikt, moet het meningsverschil worden geaccepteerd en moeten de redenen ervoor duidelijk verwoord worden. Constructief omgaan met meningsverschillen is een wezenlijk onderdeel van zinvolle dialoog.

3.3. Wanneer er meningsverschillen ontstaan, is het belangrijk om te onderscheiden of deze voortkomen uit een misverstand of uit een werkelijk waardenconflict.

3.4. In geval van conflict moet worden nagegaan of, en in hoeverre, de informatie die ten grondslag ligt aan het conflict onjuist, onnauwkeurig of vertekend is.

3.5. Het gebruik van labels of stereotypen om de eigen argument kracht bij te zetten is niet toegestaan.

4. Het domein van gelijkheid, vrijheid en veiligheid

De kernwaarden van dialogische communicatie zijn vrijheid van meningsuiting, menselijke waardigheid, veiligheid, moed en betrouwbaarheid. Veiligheid en moed zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden: zonder veiligheid geen moed, en zonder moed geen veiligheid. Vrijheid van meningsuiting is het recht om een mening te hebben en informatie te delen; veiligheid in dialogische communicatie verwijst naar een omgeving waarin alle deelnemers in staat zijn een eerlijke en onbelemmerde dialoog te voeren. Menselijke waardigheid vereist gelijkheid, en dat principe moet worden ondersteund door passende structurele en organisatorische maatregelen. Dialoog-ondersteunende communicatie waardeert diversiteit in culturen, samenlevingen en talen en moedigt actieve deelname aan van mensen met alle achtergronden en identiteiten, waaronder, maar niet beperkt tot, geslacht, leeftijd, seksuele geaardheid, religie, etniciteit, sociaaleconomische status en opleidingsachtergrond. Veiligheid stelt individuen ertoe in staat diverse en kritische meningen te uiten zonder angst voor repercussies. Het uiten van kritische standpunten moet echter respectvol blijven en mag anderen niet beledigen of kleineren. Bij het delen van informatie die schade kan veroorzaken, moet de vertrouwelijkheid worden gewaarborgd.

² Communicatiebarrières kunnen vele vormen aannemen, zoals langs elkaar heen praten (alsof men niet dezelfde taal spreekt), te assertief of juist te terughoudend zijn, moraliseren of zeuren, loze complimenten geven, ongegronde aannames doen tijdens een gesprek, en nog veel meer.

4.1. Iedereen heeft het recht zijn of haar gedachten vrijelijk te uiten – persoonlijk, binnen organisaties en via de media. Deze vrijheid moet op verantwoorde wijze worden uitgeoefend.

4.2. Bij communicatie moet rekening worden gehouden met de specifieke behoeften en omstandigheden van de deelnemers, zodat iedereen een eerlijke kans krijgt om gehoord en begrepen te worden.

4.3. Leidinggevend en personen in machtsposities hebben de plicht ervoor te zorgen dat mensen veilig kritische standpunten kunnen uiten.

4.4. Informatie mag niet als vertrouwelijk worden aangemerkt louter om reputatieschade te voorkomen. In bepaalde situaties kan dit vereisen dat kritisch informatie in het algemeen belang openbaar wordt gemaakt, ook wanneer dit indruist tegen andere loyaliteiten of hiërarchische verwachtingen.

4.5. Wanneer communicatie plaatsvindt tussen personen wier positie – of wier vermogen om deel te nemen en de gevolgen in te schatten – ongelijk is, heeft de meer invloedrijke en/of competente partij de plicht om degenen in een kwetsbaardere positie te helpen de mogelijke gevolgen van de communicatie te begrijpen.

4.6. Intimidatie en emotionele manipulatie³ in communicatie zijn onaanvaardbaar.

4.7. Manipulatie, zoals het gebruiken van de toon als gespreksstrategie⁴ of het manipuleren of beschamen van iemand, is onaanvaardbaar, in het bijzonder wanneer deze gericht is op kenmerken zoals geslacht, etniciteit, ras of seksuele geaardheid.

5. Het domein van actief luisteren: respons en inclusie

Actief luisteren is een centraal onderdeel en een kernwaarde van dialogische communicatie, omdat het inclusie en wederzijds begrip bevordert. Door op gepaste wijze te reageren, toont de luisteraar aandacht voor het gesprek en begrip voor de gesprekspartner.

5.1. In een dialoog moeten communicatiepartners met volledige aandacht naar elkaar luisteren en reageren op een manier die wederzijds begrip bevordert.

³ Voorbeelden hiervan zijn *gaslighting* (een vorm van manipulatie waarbij iemand probeert het zelfvertrouwen en de perceptie van de werkelijkheid van een ander te ondermijnen); manipulatie door stilte (*de stille behandeling*); ontkenning of kleinering; het slachtoffer de schuld geven; schuldgevoelens opwekken; en passief-agressieve communicatie.

⁴ *Tone-policing* is een praktijk waarbij de aandacht wordt gericht op *de manier waarop* een boodschap wordt overgebracht in plaats van *op wat* er wordt gezegd. Deze conversatietactiek verschuift de focus van de inhoud van de oorspronkelijke boodschap naar de emoties van de spreker – bijvoorbeeld door te suggereren dat iemand die een kritisch standpunt uit, op een "rustigere" of "aangenamere" toon zou moeten spreken om serieus genomen te worden. *Tone-policing* ontkracht iemands ervaring, verhaal of standpunt.

5.2. Aandachtig luisteren vereist bewustzijn van non-verbale signalen en een houding die vrij is van vooroordelen, wat in communicatie betekent dat men zich onthoudt van ongegronde oordelen.

5.3. Beslissingen over een persoon mogen niet worden genomen zonder die persoon bij het communicatieproces te betrekken. Het leidende principe is: "Praat *met* de persoon, niet *over* de persoon."

6. Het domein van constructieve feedback

Een van de redenen waarom dialogische communicatie kan mislukken – in onderwijs, leiderschap of persoonlijke relaties – is het geven of ontvangen van ongepaste, buitensporige of negatieve feedback. Feedback op basis van dialogische communicatie omvat: voorafgaande afspraken over het doel, de methode, de timing en de setting van de feedback; actief luisteren; en wederzijds respect. Bovenal moet constructieve feedback helpen bij het beantwoorden van de vraag: *Wat gaan we nu doen?*

6.1. Constructieve feedback is gepast qua toon en inhoud; de persoon die feedback geeft, vermijdt persoonlijke of buitensporige kritiek en moedigt in plaats daarvan een dialoog over mogelijke oplossingen aan.

6.2. Dialogische feedback vereist een gedeeld begrip tussen gever en ontvanger over wanneer en over welk onderwerp feedback wordt gegeven.

6.3. Voordat feedback wordt gegeven, dient de gever te overwegen of het principe "*Geef geen advies voordat erom wordt gevraagd*" van toepassing is.

6.4. De persoon die feedback geeft moet de eigen competentie beoordelen en alleen begeleiding bieden binnen de grenzen van de eigen expertise.

6.5. De persoon die feedback geeft moet de ontvanger begeleiden bij het vinden van eigen conclusies of oplossingen door relevante en ondersteunende vragen te stellen.